

Starostwo Powiatowe w Limanowej

Sprawozdanie z Programu edukacji ekologicznej
społeczeństwa w Powiecie Limanowskim
VII edycja 2012

w ramach:

Powiatowego Centrum Ekologicznego

ZREALIZOWANE PROJEKTY W RAMACH PROGRAMU EDUKACJI EKOLOGICZNEJ SPOŁECZEŃSTWA W POWIECIE LIMANOWSKIM VII EDYCJA 2012 PRZEZ PCE

Zawartość

1. Kontynuacja Programu promocji segregacji odpadów	2
2. „III powiatowego konkursu wiedzy o ochronie przyrody na terenie Powiatu Limanowskiego”	6
3. Oznakowanie 7 ostatnich przystanków powiatowej ścieżki przyrodniczo-edukacyjnej „Limanowa - Sałasz – Jaworz”	10
4. Opracowanie projektu graficznego i druku ulotki „Segreguj odpady”	18
5. Wydanie „Atlasu roślin chronionych, rzadkich i zagrożonych powiatu limanowskiego” przy wykorzystaniu środków Europejskiego Funduszu Rolnego;	20
6. Certyfikat „Zielone biuro” – projekt podnoszący prestiż urzędu Starostwa Powiatowego w Limanowej i zmniejszający oddziaływanie firmy na środowisko;	22
7. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	25
8. „Święto drzewa” X edycja – kontynuacja projektu promujący zieleni wysoką;	32
9. Zorganizowane warsztaty, konferencje, prelekcje	46
10. Efekty ekologiczne i społeczne i materialne	51
11. Finansowanie	51

1. Kontynuacja Programu promocji segregacji odpadów

a) Segregacja odpadów w urzędzie Starostwa Powiatowego w Limanowej 2010 r. – 2012 r.;

W dniu 13.04.2010 r. uchwałą Zarządu Powiatu Limanowskiego została wprowadzona do urzędu segregacja makulatury. W 2012 roku była ona kontynuowana.

Propozycja segregowania makulatury została podyktowana trzema głównymi powodami. Pierwszym jest ochrona środowiska naturalnego, drugim jest rozwiązanie pozytywne z ekonomicznego punktu widzenia, gdyż w pomieszczeniach biurowych większość odpadów jest w formie papierowej, trzecim jest forma edukacji.

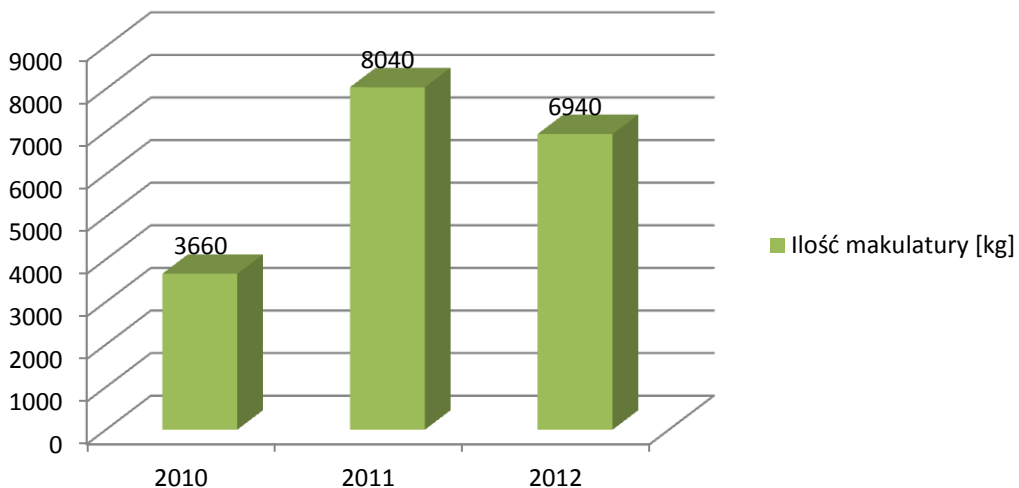
W 2010 roku zostały zakupione pojemniki na makulaturę do wszystkich pokoi w budynkach A, B i C. W 2010 roku łącznie zebrano ponad 3,6 tony za którą

do budżetu powiatu wpłynęło 355,01 zł., w 2011r. zebrano ponad 8 ton, za które wpłynęło 804,0 zł. W 2012 roku zebrano prawie 7 ton za które wpłynęła kwota **555,20 zł.**

Z uzyskanych pieniędzy ze sprzedaży makulatury zakupiono w 2010 roku perlatory na wszystkie krany w urzędzie w celu ograniczenia zużycia wody. Podstawową funkcją perlatorów jest zwiększenie wydajności baterii poprzez ekonomiczny przepływ ok. 7,8 l na minutę obficie napowietrzonej wody. Perlator zapewnia oszczędność rzędu 50% wody, co w naszym przypadku łącznie z opłatami za ścieki stanowi oszczędność ok. kilka tysięcy złotych rocznie. W następnej kolejności planuje się wymianę spłuczek na wodo-oszczędne, dwudzielne.

Wywóz makulatury ze Starostwa Powiatowego w Limanowej

b) „Zbieranie baterii” – projekt promujący zbiórkę baterii i akumulatorów w powiecie Limanowskim przy współpracy Organizacji Odzysku REBA w Warszawie od 2007 r. – 2012 r.

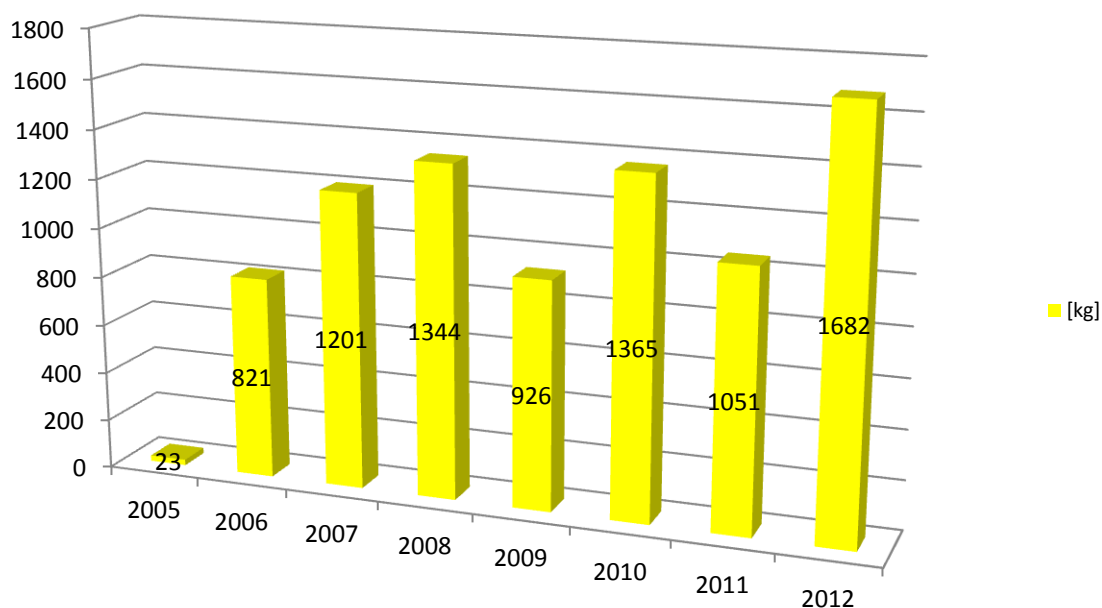
Od 2007 roku Powiatowe Centrum Ekologiczne włączyło się w akcję zbierania baterii i recyklingu baterii. W 2012 roku zbieranie baterii było kontynuowane w 13 punktach zbiórki w urzędach Gmin i powiatu oraz 33 w szkołach i 18 w sklepach. Dodatkowe punkty w sklepach zostały założone przez ich właścicieli a w szkołach przez aktyw młodzieżowy.

Oddając pełne baterii pojemniki Rebie mamy pewność, że zostały one poddane recyklingowi (prawie całkowity odzysk zawartych w nich związków). Tym sposobem zmniejsza się masa niebezpiecznych, a także zmniejsza ich negatywny wpływ na środowisko.

Wdrożony przez PCE program zbiórki baterii znacznie zwiększył ilość poddawanych recyklingowi baterii, które są wywożone z powiatu. Należy pamiętać, że każda oddana bateria jest wywożona z powiatu limanowskiego i nie trafia na miejscowe wysypiska śmieci.

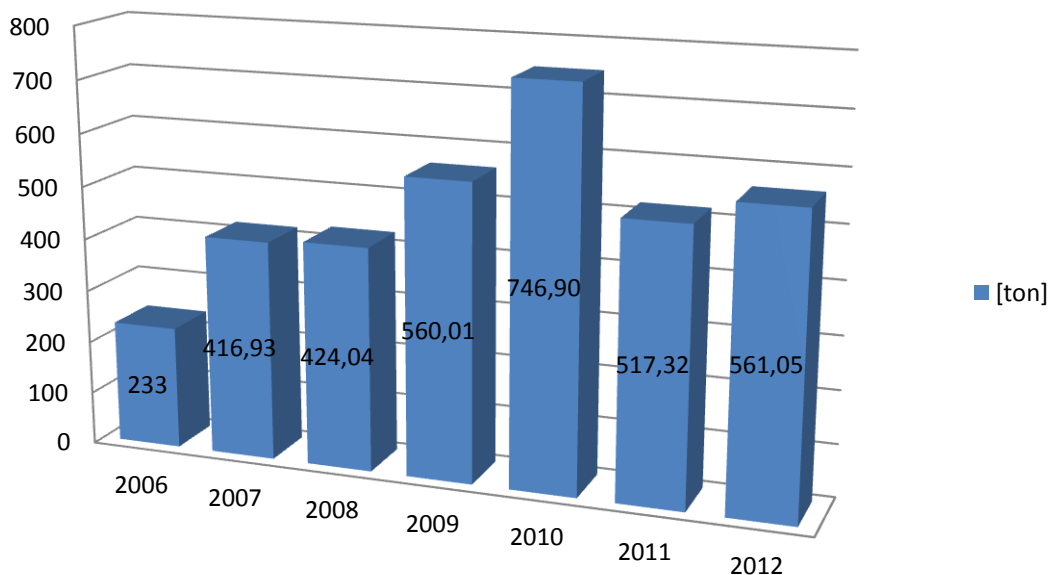
Przy utworzeniu punktów zbiórki zużytych baterii, zaproponowaliśmy wyznaczenie opiekunów w poszczególnych szkołach znajdujących się najbliżej danego punktu zbiórki w sklepie detalicznym. Tym samym szkoła opróżnia na bieżąco te pojemniki, gromadząc u siebie baterie wykorzystując je następnie do zbierania punktów w programie lojalnościowym Reba, za które otrzymują nagrody edukacyjne. Należy wspomnieć, że PCE zaproponowało utworzenie punktów zbiórki baterii zanim jeszcze taki obowiązek wszedł zgodnie z ustawą o bateriach i akumulatorach.

Zbiórka i wywóz baterii z Powiatu Limanowskiego

c) Powiatowy Program Usuwania Azbestu od 2006 - 2012 r.

Zbiórka i wywóz azbestu z Powiatu Limanowskiego

W 2012 roku w programie usuwania azbestu wzięły udział gminy: Kamienica, Limanowa, Słopnice, Tymbark oraz miasta: Limanowa i Mszana Dolna. Powiat dofinansował wywóz 517,32 ton azbestu w kwocie 61 851,68 zł, wg. poniższego zestawienia.

rok - 2012

l.p.	gmina	całkowita ilość wyw. odpadów [t]	całkowity koszt [zł]	koszt jedn. [zł/t]	koszt wywozu ilości odpadów objętej dotacją [zł]	wysokość udzielonej dotacji [zł]	wkład własny gminy [zł]
1.	M. Limanowa	66,00	24 948,00	378,00	24 948,00	7 000,00	17 948,00
2.	M. Mszana Dln.	32,74	9 546,98	291,60	9 546,98	3 000,00	6 546,98
3.	Dobra						
4.	Jodłownik						
5.	Kamienica	30,98	11 041,27	356,40	11 041,27	3 000,00	8 041,27
6.	Łaskowa						
7.	Limanowa	139,94	40 806,50	291,60	40 806,50	13 000,00	27 806,50
8.	Łukowica						
9.	Mszana Dln.	107,34	33 093,80	308,31	33 093,80	13 000,00	20 093,80
10.	Niedzwiedź	62,96	19 378,09	307,78	19 378,09	3 000,00	16 378,09
11.	Słopnice	52,77	14 208,01	269,24	14 208,01	4 000,00	10 208,01
12.	Tymbark	68,32	19 922,11	291,60	19 922,11	4 000,00	15 922,11
13.	Razem	561,05	172 944,76		172 944,76	50 000,00	122 944,76

2. „III powiatowego konkursu wiedzy o ochronie przyrody na terenie Powiatu Limanowskiego”

Kinga Filipek, Sylwia Filipiak oraz Agnieszka Michalak to zwycięzcy konkursu w poszczególnych kategoriach wiekowych. Spośród 90 uczniów z 47 szkół uczestniczących w półfinale powiatowego konkursu (7.11.2012) do głównej rozgrywki czyli finału zakwalifikowało się 14 z nich. Wszyscy uczestnicy finału 15 listopada 2012 r. otrzymali od organizatorów pamiątkowe dyplomy i upominki.

Celem konkursu jest popularyzacja wiedzy o ochronie środowiska, kształtowanie świadomości przyrodniczej oraz wypracowanie wrażliwości społecznej wśród młodzieży szkolnej na różne formy ochrony przyrody. Konkurs polegał na rozwiązaniu testu, który obejmował zagadnienia z zakresu wiedzy o ochronie przyrody na terenie powiatu limanowskiego.

Konkurs został zorganizowany przez Starostwo Powiatowe w Limanowej.

Współorganizatorem konkursu było Nadleśnictwo Limanowa. Organizatorzy zadbali, by każdy z biorących udział w finałowym teście otrzymał dyplom i nagrodę rzeczową w postaci tabletów, aparatów, mp3, namiotów, plecaków, polarów i in. Konkurs znalazł echo w Radiu RDN Nowy Sącz, w Głosie Limanowskim i Gazecie Krakowskiej.

Brałam udział w konkursie już trzeci raz i jeśli będzie organizowany w przyszłym roku, to też będę startować - mówi Sylwia Filipiak z Zespołu Placówek Oświatowych w Jurkowie. - Uważam, że takie konkursy są potrzebne, ponieważ dużo można się dowiedzieć na temat naszego Powiatu Limanowskiego. Gdybym nie startowała, na pewno nie wiedziałabym tego, ile mamy rezerwatów, jakie jaskinie, wodospady, jakie zwierzęta u nas bytują, czy jakie rośliny są pod ochroną.

Wiedza ekologiczna, jaką uczniowie zdobywają, przydaje im się także w domu. Skłania, by segregować śmieci, oszczędzać wodę, czy energię elektryczną. - Jeszcze niewielka liczba osób tak się zachowuje, ale stopniowo jest ich coraz więcej - podkreśla Agnieszka Michalak z Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Mszanie Dolnej.

*Jak widać, główny cel konkursu, czyli zachęcenie młodych ludzi do poznania otaczającego ich środowiska przyrodniczego i do jego ochrony, został wypełniony. - Z taką myślą ten konkurs wymyśliliśmy - podkreśla **Anna Fabia**, Dyrektor Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa w Starostwie Powiatowym. - Zadając młodzieży pytania, przygotowując ich do I, II, III edycji, uszczegóławiając zagadnienia dotyczące ochrony środowiska, ochrony naszych cennych zasobów przyrodniczych chcieliśmy ich dokształcić i propagować wśród nich tę wiedzę.*

O celowości podejmowania proekologicznych akcji, jaką m.in. jest konkurs, przekonuje także **Wiesław Kuczaj**, nauczyciel z Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Mszanie Dolnej. - *Myszę, że organizowanie takich konkursów ma spory sens, zwłaszcza jeśli chodzi o propagowanie wśród młodych ludzi wiedzy na temat leśnictwa i ochrony środowiska na terenie powiatu - mówi. - To jest przyszłość naszego regionu, dlatego ważne jest, by tę wiedzę posiadali, stosowali ją w praktyce i docierali z nią do innych mieszkańców.*

*- Bardzo mnie cieszy, że młodzi ludzie wykazują zainteresowanie sprawami ekologii, ponieważ musimy mieć świadomość, że środowisko jest coraz bardziej zanieczyszczone, nie tylko u nas w Polsce, ale i na całym świecie - dodaje Starosta Limanowski **Jan Puchała**. - Im bardziej będziemy świadomi, jaki duży wpływ ma środowisko na otoczenie i jak musimy bardziej o nie dbać, to da nam to szansę bytu i przetrwania. Przyroda jest*

stworzona dla człowieka i człowiek musi o nią dbać, aby żyć w normalnych warunkach.

*- Zwracamy młodzieży uwagę na walory przyrodnicze terenu, że jest coś cennego, z czego powinniśmy się cieszyć, z czego powinniśmy być dumni i powinniśmy o to wspólnie dbać - podkreśla **Jan Legutko**, Nadleśniczy Nadleśnictwa Limanowa. - Chcielibyśmy też zainteresować młodych ludzi aktywnym spędzaniem wolnego czasu. Przecież nie tylko przy komputerze i z książką, ale też w terenie można mile spędzić czas w*

otoczeniu przyrody, którą należy szanować i chronić.

Jak podkreślają uczestnicy, do konkursu trzeba było przygotowywać się solidnie od dwóch do czterech tygodni, w zależności od tego, czy ktoś wcześniej brał w nim udział czy nie. Tym, którzy startowali po raz kolejny, nauka nie sprawiała już większych kłopotów. - Nie

można jednak zostawić wszystkiego na ostatnią chwilę - mówi Agnieszka Michalak, która startowała po raz drugi.

Ponadto uczestnicy są zdania, że test finałowy był znacznie trudniejszy niż ten, który pisali podczas półfinałów. Największą trudność natomiast sprawiały im pytania o konkretne nazwy roślin chronionych na terenie powiatu.

Zwycięzcy w kategorii szkół podstawowych:

I miejsce – Kinga Filipek ze Szkoły Podstawowej w Jaworznej

II miejsce – Kacper Daniel z Zespołu Szkół w Laskowej

III miejsce – Katarzyna Zelek ze Szkoły Podstawowej w Jaworznej

Zwycięzcy w kategorii gimnazjów:

I miejsce – Sylwia Filipiak z Zespołu Placówek Oświatowych w Jurkowie

II miejsce – Ewelina Surówka z Zespołu Placówek Oświatowych w Skrzydłnej

III miejsce – Ewelina Opiela z Zespołu Szkół w Starej Wsi II

Zwycięzcy w kategorii szkół ponadgimnazjalnych:

I miejsce – Agnieszka Michalak z Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Mszanie Dolnej

II miejsce – Daniel Młynarczyk z I Liceum Ogólnokształcące w Limanowej

III miejsce – Maciej Matłag z I Liceum Ogólnokształcące w Limanowej

Nagrody wręczali:

Jan Puchala - Starosta Limanowski

Franciszek Dziedzina – Wicestarosta Limanowski

Anna Fabia - Dyrektor Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa

Jan Legutko - Nadleśniczy Nadleśnictwa Limanowa

Patronat medialny:

Sponsorzy:

3. Oznakowanie 7 ostatnich przystanków powiatowej ścieżki przyrodniczo-edukacyjnej „Limanowa - Sałasz – Jaworz”.

Trasa ścieżki rozpoczyna się przy Starostwie Powiatowym w Limanowej i biegnie szlakiem niebieskim ul. Kilińskiego, ul. Leśną wspina się na Miejską Górę, schodzi do osiedla Molówka by znowu wspinać się dość stromo na Sałasz 909 m npm., a stąd bez dużych różnic wysokości do kulminacji pasma - Jaworza 921 m npm. Jedyne na Miejskiej Górze zboczmy nieco ze szlaku pod wzniesiony tu na przełomie tysiącleci krzyż oraz za szczytem Jaworza również odejdziemy nieco z niebieskiego szlaku. W roku 2012 oznakowano ostatnie 7 przystanków ścieżki.

Tablice informujące nas o przystankach wzdłuż ścieżki przyrodniczej mają wymiar 100x70 cm w pionie. Posiadają będą mocne plecy ze sklejki wodoodpornej oraz solidne ramy o wym. 50x75 mm. Liternictwo i grafika wykonane w technice kolorowych wydruków na folii, końcowo zabezpieczone folią UV-stop. Posadowienie w gruncie na pojedynczym masywnym słupie modrzewiowym lub jodłowym dodatkowo zabezpieczonym preparatem smołowym w części do ziemi.

Tablice są tak skonstruowane, że nie naruszają estetyki naturalnego środowiska, a są na tyle atrakcyjne by przyciągnąć wzrok czytającego i zachęcić go do poznania aspektów przyrody z nadmienieniem, że zrealizował je powiat limanowski. Tablice zostały dofinansowane przez WFOŚiGW w Krakowie **Koszt 13 991,25 zł** (w tym środki własne: 8 394,75 dotacja 5 596,50 zł)

Przystanek nr 6. Sztuczny las świerkowy i modrzewiowy

Ścieżka przyrodnicza „Limanowa - Jaworz”

Celem ścieżki jest zwrócić uwagę na bogactwo gatunków roślin i zwierząt w Parku Limanowskim. Przewodzący wypracowali oni i ustalili listę gatunków zwierząt i roślin, które są charakterystyczne dla tego regionu.

Starostwo Powiatowe w Limanowej
Krajowa Organizacja Leśnictwa i Włocław
Polski Związek Leśniczy
Narodowy Instytut Leśny
Instytut Leśnictwa i Włocław
Instytut Leśnictwa i Włocław

6 Przystanek Sztuczny las świerkowy i modrzewiowy

Do polany Sałasza Zachodniego przylega las świerkowy, posadzony w latach 70-tych XX wieku na polach uprawnych, nieco dalej też po lewej stronie szlaku z tego samego okresu pochodzi posadzony las modrzewiowy na dawnej polanie o nazwie „Na Stołach”, która opadała na północ. Była to malownicza polana skąd roztaczał się przepiękny widok na stronę północną Pasma Jaworza. Po zaprzestaniu użytkowania rolnego przeprowadzono akcję zalesiania. O wyborze gatunków zdecydowało prawdopodobnie ówczesne zapotrzebowanie na drewno modrzewiowe i świerkowe.

1 Nerecznica krótkoostna - *Dryopteris carthusiana*
Jest to średniej wielkości paproć, którą rozpoznajemy po jednobarwnych, jasnobrunatnych łuskach na ogonku liściowym. Występuje w całym kraju, a w górach jest pospolita po górną granicę lasu we wszystkich zbiorowiskach leśnych. Jest szeroko rozpowszechniona – Europa, Azja i obydwie Ameryki.

2 Starzec gajowy - *Senecio nemorensis*
Z rodziny złożonych. Ma okazały kwiatostan składający się z licznych koszyków, w których są dwa rodzaje kwiatów o tej samej, starkowożółtej barwie. Brzośnie są języczkowate, a pozostałe rurkowate. Kwiat występuje pospolicie w lasach na zrębach, polanach i nad potokami.

3 Świerk pospolity - *Picea abies*
Jego królestwo w górach położone jest nieco wyżej, buduje bowiem regiel górny, lecz i tutaj czuje się bardzo dobrze i jest obecny z natury. Szczególnie dużo świerków spotyka się wzdłuż potoków. W wielu miejscach w Karpatach był podsadzany z uwagi na szybki wzrost, mniejsze wymagania siedliskowe i cenne drewno. Jego szyszki odwrotnie niż u jodły zwisają z gałęzi, a igły delikatnie klują. Istnieje anegdota, że jego angielska nazwa – *spruce*, jest pochodzenia polskiego i że powstała od miejsca pochodzenia ładunku drewna, które przyплыło statkiem z Gdańska. A wtedy były to Prusy Wschodnie.

Do polany Sałasza Zachodniego przylega las świerkowy, posadzony latach 70-tych XX wieku na polach uprawnych, nieco dalej też po lewej stronie szlaku z tego samego okresu pochodzi posadzony las modrzewiowy na dawnej polanie o nazwie Na Stołach, która opadała na północ. Była to malownicza polana skąd roztaczał się przepiękny widok na stronę północną Pasma Jaworza. Po zaprzestaniu użytkowania rolnego przeprowadzono akcję zalesiania. O wyborze gatunków zdecydowało prawdopodobnie ówczesne zapotrzebowanie na drewno modrzewiowe i świerkowe.

Przystanek nr 7. Bucznyna karpacka – wariant paprociowy

Ścieżka przyrodnicza „Limanowa - Jaworz”
 Celem ścieżki jest zwrócić uwagę na bogactwo gatunków roślin uprawianych w Powiecie Limanowskim. Proponujemy zapoznać się z różnorodnością roślin uprawianych w regionie Limanowa, polska województwa Podkarpackiego, zwanym „wiosną” w porównaniu do innych województw Polski terytorialnego.
 Starostwo Powiatowe w Limanowej
 ul. Wolności 10, 34-100 Limanowa
 tel. 14 666 10 10, 14 666 10 11
 www.limanowa.pl

**7 Przystanek
 Bucznyna karpacka-
 wariant paprociowy**

Nieco dalej w runie buczyny dominują paprocie. Trochu dalej w głąb lasu paproci jest jeszcze więcej i tworzą one zwarty łan. Jeżeli mamy czas warto pokusić się o ich odróżnienie, co na początku nie będzie takie łatwe gdyż mają podobny pokrój liści.

1 Wietlica samicza - *Athyrium filix-femina*
 Jest ona zdaniem wielu najbardziej delikatna, a więc „kobieca”, stąd jej nazwa polska i łacińska. Nawet w dotyku jest bardziej miękka od pozostałych gatunków.

2 Nerecznica samcza - *Dryopteris filix-mas*
 Jest paprocią o mocniejszej budowie, więc o cechach „męskich”. Jest równie pospolita i szeroko rozpowszechniona w cienistych lasach aż po krainę alpejską.

3 Buk zwyczajny - *Fagus sylvatica*
 Jest to silne drzewo o prostym pniu i gładkiej, srebrzysto stalowej korze. Po 120 latach osiąga około 30 m wysokości. Jego kwiaty są wiatropylne więc nie zachycają urodą. Za to owoce, zwane bukwiemi, przyjmują postać ładnych i smacznych trójkątnych orzechków. Dawniej, odpowiednio wyprażone, były używane jako migdały. Liście na wiosnę zachycają seledynową zielenią i pięknym orznięciem, a jesienią przebarwiają się na kolory brzozy, żółci i czerwieni. Drewno buka – twarde i lśniące, o delikatnych słojach, ma duże zastosowanie w przemyśle meblarskim – do produkcji parkietu, w budownictwie i przemyśle chemicznym. Z buka wyrabia się fajki, popiół natomiast stosowano w przemyśle kosmetycznym.

Nieco dalej w runie buczyny dominują paprocie. Trochu dalej w głąb lasu paproci jest jeszcze więcej i tworzą one zwarty łan. Jeżeli mamy czas warto pokusić się o ich odróżnienie, co na początku nie będzie takie łatwe gdyż mają podobny pokrój liści.

Przystanek nr 8 Borówczysko z malinami na dawnej polanie Sałasza Wschodniego

Ścieżka przyrodnicza „Limanowa - Jaworz”
 Celem ścieżki jest zwrócić uwagę na bogactwo gatunków roślin spotykanych w Powiecie Limanowskim. Proponujemy zapoznać się z ciekawymi gatunkami piętra pagórków i regla dolnego podczas wędrówki Panem Jaworzem, prowadzonej w przełazającej części walnej szlacheckiego szlaku turystycznego.

Starostwo Powiatowe w Limanowej
 Szkoła Podstawowa im. M. Skłodowej Curie w Limanowej
 Powiat Limanowski
 ul. 100-lecia Wolności 100
 34-100 Limanowa

**8 Przystanek
 Borówczysko z malinami
 na dawnej polanie Sałasza
 Wschodniego**

Wokół tej drogi jeszcze niedawno była polana. Obecnie rosną tu krzewinki borówki czarnej i maliny. Niewiele jest roślin zielnych. Pojawiły się krzewy - wierzba uszata, dziki bez koralowy. Również świerki, sosny i brzozy, wierzba iwa, i osika. Te lekkonasienne drzewa świadczą o młodym wieku tego lasu. Potwierdzeniem tego faktu są rosnące tu jeszcze jałowce, które są silnie światłolubne i z natury rosną na miejscach otwartych. Jeśli polanę zajmie las, wówczas stare, okazałe jałowce, zamierające powoli spotyka się wewnątrz lasu.

1 Malina właściwa - *Rubus idaeus* L.
 Jest wieloletnia roślina z rodziny różowatych. W stanie dzikim występuje niemal w całej Eurazji. Rośnie w lasach i na zrubach. Powszechnie uprawiana od średniowiecza, ze względu na smaczne owoce. Kwitnie od maja do sierpnia. Jest rośliną miododajną. Owoce - czerwone pestkowce zebrane są łatwo oddzielając się od stożkowatego dna „maliny”. Ze względu na zawartość witamin roślina lecznicza o działaniu napotnym i ogólnie wzmacniającym. Poprawia też przemianę materii.

2 Borówka czarna - *Vaccinium myrtillus* L.
 Jest niewielką krzewinką należącą do rodziny wrzosanowatych. Występuje powszechnie na półkuli północnej. W Polsce jest pospolita, zarówno na nizinach, jak i w górach. Kwitnie od kwietnia do czerwca. Pojedyncze kwiaty o różowawzielonkawej koronie zwisają z kątów liści. Owocem jest bardzo smaczna, czarna jagoda z niebieskawym, woskowym nalotem. Jest rośliną leczniczą o działaniu rozluźniającym i przeciwbiegunkowym. Stosuje się ją również w leczeniu cukrzycy. Jest wskaźnikiem kwaśnych gleb.

3 Wierzba iwa - *Salix caprea* L.
 Dwupłciowy krzew dorastający do 10 m wysokości lub drzewo osiagające 20 m. Występuje w Europie i Azji. W Polsce iwa jest pospolita na nizinach i w górach po regiel górny. Kwitnie najwcześniej z krajowych wierzb. Nasiona rozsiwane są przez wiatr. Roślina miododajna i owadophilna. Kora używana od starożytności jako środek przeciwbólowy i przeciwgorączkowy. Tworzy mieszaninę z innymi gatunkami wierzb. Wiele koki (bazy) skazują się przed liśćmi. Przed rozkwitaniem otoczone są białym futerkiem włosków, pochodzącym od długobrodych przysadek. Chronią one młode kwiaty przed mrozem. Koki mają bardzo krótkie szypki. Czasami jest uprawiana jako roślina ozdobna (głównie okazy męskie, które są bardzo ładne podczas kwitnienia).

Wokół tej drogi jeszcze niedawno była polana. Obecnie rosną tu krzewinki borówki czarnej i maliny. Niewiele jest roślin zielnych. Pojawiły się krzewy - wierzba uszata, dziki bez koralowy. Również świerki, sosny i brzozy, wierzba iwa, i osika. Te lekkonasienne drzewa świadczą o młodym wieku tego lasu. Potwierdzeniem tego faktu są rosnące tu jeszcze jałowce, które są silnie światłolubne i z natury rosną na miejscach otwartych. Jeśli polanę zajmie las, wówczas stare, okazałe jałowce, zamierające powoli spotyka się wewnątrz lasu.

Przystanek nr 9. Górska łąka kośna.

Ścieżka przyrodnicza „Limanowa - Jaworz”
Celem ścieżki jest zwrócić uwagę na bogactwo gatunków roślin spotykanych w Powiecie Limanowskim. Proponujemy zapoznanie się z ekologicznymi warunkami piętra regla i regła dolnego podzaj wycieków Pasma Jaworz, prowadzonej w przeważającej części wzdłuż szlaku turystycznego.

Starostwo Powiatowe w Limanowej
ul. Wolności 10, 34-600 Limanowa, tel. 14 62 92 97 77, www.starostwo.limanowa.pl

9 Przystanek Górska łąka kośna

GPS: N49°23'50" E020°29'43"

Jest to żyzna i bogata florystycznie łąka kośna w piętrze regla. Można na niej spotkać ponad 200 gatunków roślin. Wizualnie to jedna z piękniejszych łąk – przyciąga mnogością barw i zapachów. Obok licznych traw (mietlica pospolita, kostrzewy, kupkówka pospolita, konietlica łąkowa) można w tym zespole znaleźć, wiele pięknie kwitnących gatunków. Do najładniejszych należą: mieczyk dachówkowaty, złocień właściwy, dzwonek rozpięrzchły i dzwonek skupiony.

1 **Mieczyk dachówkowaty - *Gladiolus imbricatus***
 Rodzina kosaćcowate. Podwójna bulwa, pojedyncza łodyga i mieczowate liście. Kwiaty grzbieciste, purpurowe lub amarantowe, ułożone w jednostronny kwiatostan groniasty, złożony z 5 – 10 kwiatów. Niestety ta okazała roślina jest coraz rzadsza. Bulwa zawiera garbniki stosowane w medycynie ludowej. Gatunek chroniony.

2 **Dziurawiec czteroboczny - *Hypericum maculatum***
 Rodzina dziurawcowate. Żółtożółte kwiaty z licznymi pręcikami. Razem z nieco lepiej znanym i bardziej skutecznym w działaniu, pokrewnym dziurawcem zwyczajnym to podstawowe ziele używane zarówno przez medycynę jak i lecznictwo ludowe. Znanne już w prasłowiańskim Biskupinie. Używane przeciw grypcie, anginie, gośćcówi, skazie limfatycznej, bólowi głowy, chorobom wątroby i pęcherza, wrzodom i czyrakom. Dziurawiec czteroboczny łatwo można odróżnić od zwyczajnego po czterobocznej łodydze.

3 **Goryczka trojęściowata - *Gentiana asclepiadea***
 Trudno przeoczyć jej duże szafirowo-niebieskie kwiaty. Są przedprątne, tzn., aby uniknąć samozapłodnienia, pręciki rozwijają się zanim dojrzeje znamie słupek. W słoiczu łodygi stoją prosto, w cieniu wyginają się łukowato, a liście ustawiają się prostopadle do promieni słonecznych, by wykorzystać jak najwięcej światła. Goryczka trojęściowata jest gatunkiem podlegającym częściowej ochronie. Późnym latem lub jesienią występuje w dużych ilościach od Miejskiej Góry aż po Jaworz. Rośnie na polanach, w lasach i wzdłuż potoków. Zawiera pektyny, alkaloidy i gorkie glikozydy – stąd jej nazwa rodzajowa. Dzięki zawartości gencjopikryny zaliczana do roślin leczniczych. Stosowana była od wieków przeciw mroowemu powietrzu. Porzyskuje się ze stanowisk naturalnych kłącza goryczki trojęściowej. Jest to gatunek ogólnogórski.

Jest to żyzna i bardzo bogata florystycznie łąka kośna w piętrze regla. Można na niej spotkać nawet ponad 200 gatunków roślin. Również to jedna z najładniejszych wizualnie łąk, przyciągająca mnogością barw i zapachów. Można w tym zespole znaleźć obok licznych traw (mietlica pospolita, kostrzewy, kupkówka pospolita, konietlica łąkowa), wiele pięknie kwitnących gatunków. Do najładniejszych należą: mieczyk dachówkowaty, złocień właściwy, dzwonek rozpięrzchły i dzwonek skupiony.

Przystanek nr 10. Kwaśna buczyna górską.

Ścieżka przyrodnicza „Limanowa - Jaworz”
 Celem ścieżki jest zwrócenie uwagi na bogactwo gatunków roślin spotykanych w Parku Limanowskim. Proponujemy zapoznać się z niektórymi gatunkami pięciu podzwoj trzech dolnych poziomów wspinania. *Pracowni: Jaworz, prowadzonej i prowadzącej ośrodki edukacji ekologicznej i turystycznej.*

Starostwo Powiatowe w Limanowej
 Władysław Głowacki, 10-010 Limanowa, ul. Wolności 10, tel. 14 627 22 22, www.starostwo.limanowa.pl

Województwo świętokrzyskie
 Powiat Limanowski
 Starostwo Powiatowe w Limanowej

10 Przystanek Kwaśna buczyna górską

GPS
 N: 49°43,244'
 E: 20°30,315'

Jest to las bukowy rosnący na płytkich, kamienistych glebach, często w szczytowych partiach grzbietów górskich. Ma charakter lasu naturalnego uwarunkowanego czynnikami glebowymi i klimatycznymi. Jego rozprzestrzenienie często wynika z nadmiernej eksploatacji lasu przez człowieka. Bukowi towarzyszą: świerk, jodła i jarzębina oraz kilkanaście gatunków w runie. Zwróćmy tu uwagę na gruszyckę okrągłolistną, a nieco dalej na duże płaty prosownicy rozpięchłej, kosmatki gajowej. Charakteryzuje się więc ubóstwem gatunkowym. Ma znaczenie gospodarcze i glebochronne. Przyrodniczo istotne jest jego zróżnicowanie fitosocjologiczne na wiele podzespołów.

1 Koszatka gajowa - *Luzula luculoides*
 Należy do rodziny sitowatych. Dorasta do 80 cm wysokości. Na żółtawzielonych liściach ma dość długie włoski, stąd jej polska nazwa rodzajowa. Wiatrosypane kwiaty do 3,5 mm długie skupione w baldachowaty kwiatostan. Uważana za gatunek wskaźnikowy świadczący o tworzeniu się próchnicy surowinowej (butwiny) tworzącej się w warunkach kwaśnego odczynu gleby pod roślinnością leśną, przy udziale grzybów. Gatunek typowy dla kwaśnej buczyny.

2 Przenęć purpurowy - *Prenanthes purpurea*
 Rodzina złożone. Łatwo zauważalny - w lasach bukowych i na zrębach okazały (do 1 m) i bardzo pospolity roślina. Fioletowopurpurowe kwiaty zebrane w niewielkie, zwisające kwiatostany. Liście delikatne, podługowate, niepodzielne lub pierzastodzielne, spodem sinawiozielone. Jest gatunkiem wyróżniającym kwaśną buczynę. Gatunek regionowy.

3 Gajowiec żółty - *Galeobdolon luteum*
 Rodzina wargowe, co rozpoznamy po budowie kwiatów, naprzeciwległe ułożonych liściach i czworokątnej łodydze. Duże żółte kwiaty ułożone są okółkowo w węzłach. Korona ma górną wargę długo owaloną, a dolną podzieloną na trzy łalki. Łatwo tę okazałą roślinę zauważyć w runie leśnym. Nie można jej też pomylić, bo brak gatunków podobnych.

Jest to las bukowy rosnący na płytkich, kamienistych glebach, często w szczytowych partiach grzbietów górskich. Ma charakter lasu naturalnego uwarunkowanego czynnikami glebowymi i klimatycznymi. Jego rozprzestrzenienie często wynika z nadmiernej eksploatacji lasu przez człowieka. Bukowi towarzyszą: świerk, jodła i jarzębina oraz kilkanaście gatunków w runie. Zwróćmy tu uwagę na gruszyckę okrągłolistną, a nieco dalej na duże płaty prosownicy rozpięchłej, kosmatki gajowej. Charakteryzuje się więc ubóstwem gatunkowym. Ma znaczenie gospodarcze i glebochronne. Przyrodniczo istotne jest jego zróżnicowanie fitosocjologiczne na wiele podzespołów.

Przystanek nr 11. Żyzna buczyna karpacka.

Ścieżka przyrodnicza „Limanowa - Jaworz”
 Celem ścieżki jest zwrócić uwagę na bogactwo gatunkowo roślin spotykanych w Parku Limanowskim. Proponujemy zapoznanie się z różnorodną gamą gatunków zwierząt i roślin, a także z różnorodnością siedlisk i form życia w Parku Limanowskim.

Szarotwo Powiatowe w Limanowej
 Regionalny Ośrodek Edukacji i Rozwoju Społeczności
 ul. 23 Stycznia 10, 34-100 Limanowa

11 Przystanek Żyzna buczyna karpacka

Czysty las bukowy w najbogatszej gatunkowo odmianie dominuje w wielu miejscach na północnych stokach Pasma Jaworza. Występuje w trzech podzespółach. Poza podzespół typowy spotyka się, szczególnie w wyższych partiach, podzespół czosnkowy i podzespół z miesięcznicą trwałą. Dwa ostatnie podzespoły zalicza się do rzadkich, godnych ochrony i ograniczenia w nich gospodarki człowieka. Żyzna buczyna karpacka najbarwniej prezentuje się wczesną wiosną kiedy kwitną śnieżyczka, zawilce, kokorycz pełna i pusta, żywiec cebulkowy i gruczołowaty oraz inne rośliny.

1 Przytułia (Marzanka) wonna - *Galium odoratum*
 Należy do rodziny marzanowatych. Kwitnie w runie leśnym już od kwietnia, tworząc niekiedy wielkie płaty lub łaty. Niewielkie kwiaty czysto białe zebrane są w szczytowe podziałki. Liście wąskie z ostrym konicznikiem skłóne w ośkach. Zawiera witaminę C, olejek eteryczny, garbniki, flawonoidy i glikozydy. Substancje te działają antybakteryjne, wspomagają trawienie i działają uspokajające. Przyrzadza się z niej napoje i napary. Kumaryny nadają jej zapach świeżego siana oraz gorzki smak. W medycynie ludowej stosowana w chorobach wątroby, żółtaczce i zaparciach. Wechodzi w skład napojów alkoholowych. Roślina ta podlega ochronie częściowej.

2 Miesięcznica trwała - *Lunaria rediviva*
 Z rodziny krzyżowych. Dorasta do wysokości 1 m i sprzyjających warunkach rośnie tanowo. Wymaga żyznych gleb i jest gatunkiem wybitnie cieniulubnym. Liście sercowate, obustronnie owłosione. Ze względu na ładne lilowe lub lilowofioletowe kwiaty i zapach zalecana do „księżycowych” ogrodów. Nasiona umieszczone są w oryginalnych dużych, spłaszczonych łuszkach. Zawiera flawonoidy. Gatunek regionalny.

3 Czosnek niedźwiedzi - *Allium ursinum*
 Roślina ta łączy użyteczność, urodę i interesującą biologię. Roślina nasyczona jest olejkami eterycznymi. Zawiera też merkaptan o charakterystycznym zapachu awanturniczym. Roślina zawiera witaminę C, flawonoidy, goryczki itd. Potrafi skutecznie regulować funkcjonowanie żołądka, wspomaga trawienie, usprawnia gojenie się ran, odleżań i wrzodów, łagodzi karcze mięśni gładkich oraz niszczy pasożyty jelit. Młode liście mogą być używane jako nowaliki. Używa się ich również do przygotowania sup, sosów i mięs o czym wspomina często w swoich programach Robert Makłowicz. Medycyna ludowa stosuje czosnek niedźwiedzi przeciw astmie, szkorbutowi, grypie, przy zaburzeniach krążenia, w miażdżycy oraz jako środek obniżający ciśnienie. Alkoholowa nalewka leczy się kaszel, a zewnętrznie bóle głowy.

Czysty las bukowy w najbogatszej gatunkowo odmianie dominuje w wielu miejscach na północnych stokach Pasma Jaworza. Występuje w trzech podzespółach. Poza podzespół typowym spotyka się, szczególnie w wyższych partiach, podzespół czosnkowy i podzespół z miesięcznicą trwałą. Dwa ostatnie podzespoły zalicza się do rzadkich, godnych ochrony i ograniczenia w nich gospodarki człowieka. Żyzna buczyna karpacka najbarwniej prezentuje się wczesną wiosną kiedy kwitną śnieżyczka, zawilce, kokorycz pełna i pusta, żywiec cebulkowy i gruczołowaty oraz inne rośliny.

Przystanek nr 12. Gatunki górskie.

Ścieżka przyrodnicza „Limanowa - Jaworz”
 Celem ścieżki jest zwrócić uwagę na bogactwo gatunków roślin spotykanych w Parku Limanowskim. Proponujemy zapoznanie się z określonymi gatunkami piętra i regu dolnego podczas spacerów Parkiem Jaworza, prowadzonej w przeważającej części wzdłuż niebieskiego szlaku turystycznego.

Starostwo Powiatowe w Limanowej
 ul. Wolności 10, 34-100 Limanowa
 tel. 14 63 10 17 17, fax 14 63 10 17 18
 www.limanowa.pl

12 Przystanek Gatunki górskie

GPS
 N 49°43.278'
 E 020°31.649'

1 Przed Jaworzem

Najogólniej można je zdefiniować jako te, które występują w górach lub w górach są najczęstsze. W zależności od ich rozmieszczenia pionowego podzielono je na: reglaowe, subalpejskie, alpejskie, ogólnogórskie i podgórskie. Gatunki reglaowe występują w obu piętrach reglaowych, subalpejskie rosną ponad regłami (ponad górną granicą lasu), niekiedy spotyka się je niżej, alpejskie, czyli halne występują w piętrach kosówki, halnym i turniowym. Gatunki ogólnogórskie są obecne w górach bez preferowania określonego piętra, a gatunki podgórskie mają centrum występowania w piętrze pogórza. We wschodniej części Beskidu Wyspowego stwierdzono występowanie 90-ciu gatunków górskich, z których 3 to subalpejskie, 26 ogólnogórskie, 53 reglaowe i 8 podgórskich. Większość z nich rośnie na Jaworzu.

1 Snieżyczka przebiśnieg - *Galanthus nivalis*
 Należy do rodziny amarylkowatych. Bezspornie to jeden z pierwszych zwiastunów przedwiosna. Nazwa podwójnie wskazuje na jego odporność na śnieg i niskie temperatury. Niepoletnia uroda kwiatu sprawiła, że santon jest w wielu ogródkach i wyhodowano wiele jego odmian. W Parku Jaworza jest na naturalnym stanowisku w setkach tysięcy egzemplarzy. Widok kaskad kwitnących przebiśniegów to bodaj największe przeżycie w czasie wycieczki wiosną. Spotkać ją można od Salasza po Jaworz zarówno w lesie jak i na polanach. Często „wdrzuje” wzdłuż potoków w niższe położenia. Spotyka się ją też przy kapliczkach i w ogródkach wielu domów. Zapewne przyniesiona z naturalnych stanowisk w czasach, kiedy o jej ochronie się nie mówiło. Jest rośliną podlegającą ochronie ścisłej, więc starajmy się by nie żago nie przydarzyło się tej roślinie piękności. Jej biologia jest również ciekawa. Żyje szybko. Po wiosennym kwitnięciu szybko wytwarza owoce i już w czerwcu liście zamierają tak, że nie widać jej zupełnie. Wytworzone w wiosennym słońcu pokarmy magazynuje w cebulce znajdującej się 10 cm pod ziemią. Od wakacji cebulka przygotowuje się do wiosennego kwitnienia. Ludzka ma 1 kwiat i dwa liście. Zawiera trujące alkaloidy. Gatunek reglaowy.

2 Róża alpejska - *Rosa pendulina*
 Zadaje kłam powiędzeniu – nie ma róży bez kolców”, posiadał rzeczywiście ich nie posiada, może nieco za młodu, później bez kolców. Gatunek górski (regalowy) rosnący na całym łuku Karpat, w Sudetach i na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej. Dorasta do 2 m wysokości, kwiaty ma ciemnoróżowe lub purpurowe. Srypatki, działki kielicha i inne części pokryte gruczołowymi włoskami. Jedną z oryginalniejszych naszych rodzimych róż, mającą w sobie coś z elegancji i finezji.

3 Szalwia lepka - *Salvia glutinosa*
 Z rodziny wargowych, co dobitnie widać na dużych kwiatkach. Jest gatunkiem górskim, reglaowym, co znaczy, że występuje w górach, a brak jej na nizin. Cała roślina pokryta jest gruczołowatymi włoskami, co sugeruje już jej nazwa polska i łacińska. Liczne drobne owady przylepione do tych włosków masują przyproszczenie. Je roślina uzupełnia swoją dietę miazgoczącą ciała insektów albo że w ten sposób lewni się przed owadziemi pasożytami. Inną osobliwością szalwii lepkiej są stawosławo osadzone dwa pyłki poruszające się w trakcie odwiedzania kwiatów przez pszczoły i trzmiecie, co zwiększa skuteczność zapylania. Bardzo łatwo to zaobserwować naciskając potyczkiem wysutki pyłków. Gatunek reglaowy.

Najogólniej można je zdefiniować jako te, które występują w górach lub w górach są najczęstsze. W zależności od ich rozmieszczenia pionowego podzielono je na: reglaowe, subalpejskie, alpejskie, ogólnogórskie i podgórskie. Gatunki reglaowe występują w obu piętrach reglaowych, subalpejskie rosną ponad regłami (ponad górną granicą lasu), niekiedy spotyka się je niżej, alpejskie, czyli halne występują w piętrach kosówki, halnym i turniowym. Gatunki ogólnogórskie są obecne w górach bez preferowania określonego piętra, a gatunki podgórskie mają centrum występowania w piętrze pogórza. We wschodniej części Beskidu Wyspowego stwierdzono występowanie 90-ciu gatunków górskich, z których 3 to subalpejskie, 26 ogólnogórskie, 53 reglaowe i 8 podgórskich.

4. Opracowanie projektu graficznego i druku ulotki „Segreguj odpady”.

Ulotki zostały zaktualizowane o najnowsze dane, dofinansowane przez WFOŚiGW w Krakowie. Nakład 5 tys. sztuk **Koszt 1 950,00 zł** (w tym środki własne: 1 170,00 dotacja 780,00 zł).

Wyrzucamy tony śmieci
Oby nie robiliś tak nasze dzieci.
Chcesz się przydać?
Środowisku sprzyjaj?
Zbieraj puszki – to dobra rzecz.
Za nie możesz pieniądze mieć.
Segregujemy odpady i śmieci,
Żeby z nas brały dobry przykład dzieci.

Piotr Jabłoński VI klasa SP Nr 2 w Mielnie

Powiat Limanowski
Ostoja natury i zdrowia

STAROSTWO POWIATOWE W LIMANOWIEJ
Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa
Powiatowe Centrum Ekologiczne
34-500 Limanowa, ul. Józefa Mierza 3
e-mail: pce@powiatlimanowa.pl
tel. 18 3337 877
www.powiatlimanowa.pl

Wykorzystano materiały:

- Fundacja Nasza Ziemia www.recycling.pl
- RECAL Fundacja Na Rzecz Odpadów Aluminowych Puszok Po Napiojach www.recal.pl
- REBA Organizacja Odpadki S.A. www.reba.pl
- Stowarzyszenie Forum Opakowań Szklanych www.fos.pl
- Dofinansowano z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie

zdjęcia: M.M. archiwum własne, druk: Drukarnia MALINOWA

SZKŁO BIAŁE

Wyrzucamy do pojemnika białego

- butelki i słoiki szklane po napojach i żywności,
- butelki po napojach alkoholowych,
- słoiczne opakowania po kosmetykach,
- nie wrzucamy do pojemnika białego:
 - szkła płaskiego (szkły okienne i samochodowe, szkła zbrojone, luster - mają inną temperaturę topnienia od szkła opakowaniowego i nie stopią się razem z butelkami i słoikami)
 - szkłaiek, kieliszków, szkła kryształowego, naczyń żaroodpornych,
 - ceramikę (fajanki, porcelana, naczynia typu arca, doniczki, miski, talerze),
 - żarówkę, świetlówki, kineskopy, reflektory, ekrany
 - szklanych opakowań farmaceutycznych i chemicznych z jakiegokolwiek pozostałością zawartości.

Przed wrzuceniem do pojemnika nie tłucz i nie mój szkła, gdyż zostanie ono dokładnie oczyszczone i skruszone w procesie przygotowania do recyklingu.

Cechy szkła:

- „Smak i zapach w sepie” - idealny materiał na opakowania dla produktów spożywczych.
- „Lekkie i niepalące” - w ostatnich 30 latach stały się lżejsze a przy tym mniej podatne na złodzieże.
- „Przyjacie dla środowiska” - zużyte szkło opakowaniowe może być w 100% przetworzone w procesie przygotowania do recyklingu.

SZKŁO KOLOROWE

Do pojemnika zielonego wrzucamy szkło w tej samej zasadzie jak w przypadku białych pojemników przeznaczonych na szkło przezroczyste - z tą różnicą, że wrzucamy do nich szkło kolorowe.

Skład szkła:

- 70,0 % SiO₂
- 16,0 % Na₂O
- 9,0 % CaO
- 11,0 % Al₂O₃
- 1,0 % MgO
- 1,0 % B₂O₃

Historia szkła:

- Ok. 1500 p.n.e. wykonywano najstarsze z odzłazonych przez archeologów szklane naczynia.
- Ok. 400 p.n.e. powstawały pierwsze szklane kielichy, flakony.
- XV wiek n.e. - nastąpił intensywny rozwój szklarstwa w Europie.
- XIV wiek - pierwsze wzmianki o hutach szkła na ziemiach polskich (głównie na terenie Małopolski).
- 1575 rok - uruchomiono największą podłaz hutę szkła w Jarosławku.

CZY WIESZ, ŻE:

- Polacy zużywają niewiele ponad 25 kg opakowań szklanych. W Belgii na mieszkańca przypada rocznie 31 kg opakowań szklanych, w Niemczech 38,4 kg, we Francji aż 51,8.
- produkty ze szkła w 100% nadają się do ponownego przetworzenia (recyklingu).

BATERIE

Najważniejsze - BATERIE nie wyrzucamy do kosza ze śmieciami czy pojemników na odpady tylko do specjalnie wyznaczonych pojemników!

Na rynek krajowy trafia obecnie ponad 300 milionów sztuk baterii.

W Polsce obowiązuje Ustawa o bateriach i akumulatorach z dnia 24 kwietnia 2009 r. (Dz.U. Nr 79, poz. 666). Podstawową zasadą ekonomiczną w zakresie gospodarki akumulatorami i bateriami jest możliwość ich bezpiecznego przetworzenia jako odpadów do wyznaczonego miejsca zbiórki, gdzie będzie on właściwie potraktowany.

Szczególnie trudnym, ale też niezwykle pilnym do rozwiązania, problemem w zakresie gospodarki odpadami jest kosztorys przetworzenia i unieszkodliwiania odpadów nazywanych popularnie niebezpiecznymi, do których zaliczamy zużyte i przetworzone akumulatory i baterie. Odpady tego typu ze względu na swoje pochodzenie skład chemiczny, cechy biologiczne i inne właściwości mogą stanowić zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, zwierząt bądź całego środowiska. Dlatego też staraniem Powiatowego Centrum Ekologicznego powstało kilkadziesiąt punktów zbierczych, m. in. w sklepach, szkołach, urzędach miast i gmin na terenie powiatu limanowskiego składają się bezpłatnie odbierane przez Organizację Odpadki S.A Reba.

Recykling baterii polega na poddaniu ich odpowiedniej obróbce pozwalającej na prawie całkowity odzysk zawartych w nich metali. Tym sposobem zmniejszają się masa odpadów niebezpiecznych i zawierających odpady niebezpieczne. W konsekwencji obniża się koszt usuwania odpadów komunalnych, a także zmniejsza ich negatywny wpływ na środowisko.

Zużyte baterie stanowią źródło cennych surowców. Recykling metali w nich zawartych powoduje oszczędność energii używanej na wydobycie, przetworzenie kopalni oraz wydzielenie z nich tych metali. Ponadto stosowanie recyklingu ogranicza zagrożenie dla środowiska, jakie stwarzają metale zawarte w zużytych bateriach takie jak cynk, mangan, kadmi, rtęć, itp. Gromadzenie tych odpadów niebezpiecznych na wysypiskach prowadzi do rozkładu i kumulacji toksycznych metali w odłach śladowych.

SZKŁO KOLOROWE

Do pojemnika zielonego wrzucamy szkło w tej samej zasadzie jak w przypadku białych pojemników przeznaczonych na szkło przezroczyste - z tą różnicą, że wrzucamy do nich szkło kolorowe.

Skład szkła:

- 70,0 % SiO₂
- 16,0 % Na₂O
- 9,0 % CaO
- 11,0 % Al₂O₃
- 1,0 % MgO
- 1,0 % B₂O₃

Historia szkła:

- Ok. 1500 p.n.e. wykonywano najstarsze z odzłazonych przez archeologów szklane naczynia.
- Ok. 400 p.n.e. powstawały pierwsze szklane kielichy, flakony.
- XV wiek n.e. - nastąpił intensywny rozwój szklarstwa w Europie.
- XIV wiek - pierwsze wzmianki o hutach szkła na ziemiach polskich (głównie na terenie Małopolski).
- 1575 rok - uruchomiono największą podłaz hutę szkła w Jarosławku.

CZY WIESZ, ŻE:

- Polacy zużywają niewiele ponad 25 kg opakowań szklanych. W Belgii na mieszkańca przypada rocznie 31 kg opakowań szklanych, w Niemczech 38,4 kg, we Francji aż 51,8.
- produkty ze szkła w 100% nadają się do ponownego przetworzenia (recyklingu).

BATERIE

Najważniejsze - BATERIE nie wyrzucamy do kosza ze śmieciami czy pojemników na odpady tylko do specjalnie wyznaczonych pojemników!

Na rynek krajowy trafia obecnie ponad 300 milionów sztuk baterii.

W Polsce obowiązuje Ustawa o bateriach i akumulatorach z dnia 24 kwietnia 2009 r. (Dz.U. Nr 79, poz. 666). Podstawową zasadą ekonomiczną w zakresie gospodarki akumulatorami i bateriami jest możliwość ich bezpiecznego przetworzenia jako odpadów do wyznaczonego miejsca zbiórki, gdzie będzie on właściwie potraktowany.

Szczególnie trudnym, ale też niezwykle pilnym do rozwiązania, problemem w zakresie gospodarki odpadami jest kosztorys przetworzenia i unieszkodliwiania odpadów nazywanych popularnie niebezpiecznymi, do których zaliczamy zużyte i przetworzone akumulatory i baterie. Odpady tego typu ze względu na swoje pochodzenie skład chemiczny, cechy biologiczne i inne właściwości mogą stanowić zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, zwierząt bądź całego środowiska. Dlatego też staraniem Powiatowego Centrum Ekologicznego powstało kilkadziesiąt punktów zbierczych, m. in. w sklepach, szkołach, urzędach miast i gmin na terenie powiatu limanowskiego składają się bezpłatnie odbierane przez Organizację Odpadki S.A Reba.

Recykling baterii polega na poddaniu ich odpowiedniej obróbce pozwalającej na prawie całkowity odzysk zawartych w nich metali. Tym sposobem zmniejszają się masa odpadów niebezpiecznych i zawierających odpady niebezpieczne. W konsekwencji obniża się koszt usuwania odpadów komunalnych, a także zmniejsza ich negatywny wpływ na środowisko.

Zużyte baterie stanowią źródło cennych surowców. Recykling metali w nich zawartych powoduje oszczędność energii używanej na wydobycie, przetworzenie kopalni oraz wydzielenie z nich tych metali. Ponadto stosowanie recyklingu ogranicza zagrożenie dla środowiska, jakie stwarzają metale zawarte w zużytych bateriach takie jak cynk, mangan, kadmi, rtęć, itp. Gromadzenie tych odpadów niebezpiecznych na wysypiskach prowadzi do rozkładu i kumulacji toksycznych metali w odłach śladowych.

SKUPY SUROWCÓW WYTRÓNYCH W POWIECIE LIMANOWSKIM

Firma	plastik	ziom	aluminium	papier	szkło	baterie	elektrośmieci
Firma Handlowa - Inżynierska Marek Łoz, Limanowa, kom. 502115287	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
BLACHMIX Limanowa, Stara Wieś, tel. 18 3070 208	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lima - Firma Marcin Łozek Tymbark, tel. 502 992 340	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
SKUP-SPRZEDAŻ Surowców Wzrosty i Ziemia, Naciszewicz Josef Kapciusz, tel. 602 708 028	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
F.U.H.P. Jarczyński Sp. z o.o. Motylka, tel. 18 3379 010	✓	✓		✓	✓		
ART - METAL Artur Tomala Między Babin, ul. Orlików, tel. 600 900 900	✓						

Jaki tytuł wykreśla?????

Wykazanie odpadów do recyklingu w Powiecie Limanowskim

tytuł	2006	2007	2008	2009	2010	2011
na	74 885,77	146 271,38	159 016,55	208 542,35	278 814,63	142 944,11

Powiat Limanowski OSTOJA NATURY I ZDROWIA...

Segreguj odpady

POWIATOWE CENTRUM EKOLOGICZNE

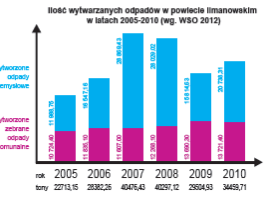
POWIAT LIMANOWSKI

Ustawa o odpadach z 27 kwietnia 2001 (tj. Dz. U. z 2010 r. Nr 185 poz. 1243) dostosowuje prawo RP do prawa UE w dziedzinie gospodarowania odpadami. Określa ona zasady postępowania z odpadami w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównowaczonego rozwoju, a w szczególności zasadą zapobiegania powstawania odpadów lub ograniczenia ich ilości.

Wyznaczanie odpadów polega na ich użyciu w celach przemysłowych lub nieprzemysłowych. Mogą być one powtórnie wykorzystane po ewentualnym oczyszczeniu, dezynfekcji i innych operacjach przywracających im wartość użytkową w produkcji przemysłowej jako surowce wtórne np.: w postaci złomu metali, makulatury szkła, tworzyw sztucznych lub jako surowce do produkcji półfabrykatów np.: z żużli i popiołów lotnych, z odpadów przemysłu drzewnego. Mogą one być stosowane jako materiały do budowy dróg i rekultywacji terenu i w bardzo wielu innych dziedzinach.

Wykorzystanie odpadów polega na ich użyciu w celach przemysłowych lub nieprzemysłowych. Mogą być one powtórnie wykorzystane po ewentualnym oczyszczeniu, dezynfekcji i innych operacjach przywracających im wartość użytkową w produkcji przemysłowej jako surowce wtórne np.: w postaci złomu metali, makulatury szkła, tworzyw sztucznych lub jako surowce do produkcji półfabrykatów np.: z żużli i popiołów lotnych, z odpadów przemysłu drzewnego. Mogą one być stosowane jako materiały do budowy dróg i rekultywacji terenu i w bardzo wielu innych dziedzinach.

CZY WIESZ, ŻE:

- w Polsce poziom selektywnego odzyskiwania odpadów wynosi jedynie 4 kg na mieszkańca, podczas gdy w Czechach jest to 19 kg, natomiast w Niemczech 76 kg na mieszkańca rocznie.
- obecnie w Polsce wytwarzamy ok. 13,5 mln ton odpadów komunalnych rocznie, co daje średnio 350 kg na mieszkańca rocznie.
- na polskich składowiskach znajduje się 2 miliardy ton odpadów przemysłowych i 4 miliardy ton odpadów komunalnych.
- cośkolwiek każde duże miasto w Polsce wysyła na składowisko 100 ciężarówek z odpadami.
- w Polsce rocznie zużywa się 400 milionów aluminiowych puszek, które można powtórnie przetworzyć oraz wykorzystać to do nieskończonej ilości razy.
- aby wyprodukować 1 tonę papieru trzeba ścinać średnio 17 drzew.
- ponowny przerób stosu gazu o wysokości 125 cm pozwala na uratowanie sześciometrowej stopy.
- około 2 miliony ptaków i szkodliwych gnilin na świecie na skutek polikrojenia plastikowych odpadów wyrzucanych do morza i oceanów.
- ilość nagromadzonych odpadów zwiększyła się trzykrotnie przez ostatnie 20 lat, a zajmowana przez te odpady powierzchnia zwiększyła się dwukrotnie.

Nie ma opakowania nieszkodliwego dla środowiska. Każde z nich ma określony negatywny wpływ na środowisko (jeśli nie na etapie konsumpcji - bywają opakowania jadalne, to na etapie produkcji). Alternatywą może być tylko dalsze powiększanie wysypisk lub budowa spalarni śmieci. Obydwie rozwiązania są niezwykle drogie i uciążliwe dla naszego środowiska - pozostaje więc segregacja odpadów

Rys. Przemysław Podolec i W. SP. Nr 2 z Majone

PLASTIK

- Wracamy do pojemnika żółtego:
- butelek plastikowe (PET),
 - pojemniki plastikowe (zazwyczaj płyny)
 - plastikowe opakowania po żywności (kubki po jogurtach, margarynach),
 - folie i teple z tworzyw sztucznych,
 - czyste kartony plastikowe,
 - opakowania stalowe i aluminiowe (puszki, pudełka, folie)
 - opakowania wielomateriałowe typu TETRA-PAK,
 - drobny złom żelazny i metale kolorowe, kapsle.

- Nie wracamy do pojemnika żółtego:
- opakowań po lekarstwach,
 - opakowań i butelek po olejach i smarach,
 - pojemników po farbach i lakierach,
 - opakowań po środkach chwastu i owadobójczych.

- Przed wrzuceniem opakowania należy:
- opłócić opakowania z resztek,
 - odstąpić od opakowania elementy wykonane z innego rodzaju,
 - zgnieść opakowanie.

Tworzywa sztuczne produkują się z ropy naftowej należącej do zasobów, których ilość jest ograniczona. Odkładając tworzywa sztuczne, oszczędzamy ropy naftowej i zużywamy mniej energii.

PET jest to skrót nazwy tworzywa sztucznego znanego od roku 1942, którego pełna nazwa brzmi politereftalan etylen. Od połowy lat siedemdziesiątych coraz więcej zaczyna się go do wytworzenia opakowań, głównie butelek do napojów. Butelka z plastiku stała się jednym z najbardziej rozpowszechnionych odpadów XXI wieku.

Miesięcznie na wysypisko trafiają więc tysiące ton tych butelek. Wprawdzie nie emitują one szkodliwych substancji, jednak w przetwarzaniu tempie zdmieniają otoczenie i lawinowo powiększają polskie wysypiska. Plusem opakowań PET jest możliwość ich powtórnego przetwarzania np. włókna i przedzie (dżinsy), filtry i folie (taśma sportowa), wyroby formowane przez wtrysk (tapicerka samochodowa), żywność poliestrowa.

Ich biodegradacja jest długotrwała. Podczas niej uwolniają się toksyczne substancje do gleby i wód gruntowych. Spalanie tego rodzaju tworzyw sztucznych jest niebezpieczne ze względu na uwolnienie trujących i rakotwórczych substancji.

CZY WIESZ, ŻE:

- 1 tona folii = 55 tys. torebek na zakupy = 84 tys. doniczek.
- w Polsce ogólnie jest rocznie 110 tys. ton butelek PET.
- rocznie w Polsce to 140 ton.
- rozkład plastikowych dodatków może trwać nawet 500 lat!

- CO MOŻEMY ZROBIĆ?
- unikaj kupowania produktów w plastikowych opakowaniach,
 - unikaj jednorazowych plastikowych sztućców, naczyń, maszynki do golenia,
 - kupować produkty wielokrotnego użycia,
 - w razie, gdy nie jest możliwe uniknięcie plastikowych opakowań, starajmy się użyć ich wielokrotnie.

ZŁOM

Złom to ogólna nazwa dla przedmiotów metalowych przeznaczonych do wykorzystania w procesie recyklingu poprzez ich przetworzenie. Złom ogólnie dzielimy na złom stalowy i złom metali nieżelaznych (aluminium, cynk, miedź, ołów). Odróżnić je możemy w najprostszym sposobie - za pomocą prostego magnesu.

Produkcja metali z surowców pierwotnych to proces energochłonny oraz uciążliwy dla środowiska. Najlepiej zatem unikać metalowych puszek - świeża żywność czy napoje w butelkach są zdrowsze i tańsze. Jeśli jednak staniesz się posiadaczem posiadaczem pustej metalowej puszki - nie wrzucaj jej do śmiecia - to przecież surowiec wtórny.

Złom żelazny stanowi, wraz ze szklakami szklanymi i puszkami aluminiowymi, najłatwiejszy do odzysku surowiec wtórny. Zbieranie złomu nie pochłania wiele czasu, ani miejsca - ma natomiast ogromny wpływ na ochronę środowiska i przynosi duże korzyści ekonomiczne.

PLASTIK

- Wracamy do pojemnika żółtego:
- butelek plastikowe (PET),
 - pojemniki plastikowe (zazwyczaj płyny)
 - plastikowe opakowania po żywności (kubki po jogurtach, margarynach),
 - folie i teple z tworzyw sztucznych,
 - czyste kartony plastikowe,
 - opakowania stalowe i aluminiowe (puszki, pudełka, folie)
 - opakowania wielomateriałowe typu TETRA-PAK,
 - drobny złom żelazny i metale kolorowe, kapsle.

- Nie wracamy do pojemnika żółtego:
- opakowań po lekarstwach,
 - opakowań i butelek po olejach i smarach,
 - pojemników po farbach i lakierach,
 - opakowań po środkach chwastu i owadobójczych.

- Przed wrzuceniem opakowania należy:
- opłócić opakowania z resztek,
 - odstąpić od opakowania elementy wykonane z innego rodzaju,
 - zgnieść opakowanie.

Tworzywa sztuczne produkują się z ropy naftowej należącej do zasobów, których ilość jest ograniczona. Odkładając tworzywa sztuczne, oszczędzamy ropy naftowej i zużywamy mniej energii.

PET jest to skrót nazwy tworzywa sztucznego znanego od roku 1942, którego pełna nazwa brzmi politereftalan etylen. Od połowy lat siedemdziesiątych coraz więcej zaczyna się go do wytworzenia opakowań, głównie butelek do napojów. Butelka z plastiku stała się jednym z najbardziej rozpowszechnionych odpadów XXI wieku.

Miesięcznie na wysypisko trafiają więc tysiące ton tych butelek. Wprawdzie nie emitują one szkodliwych substancji, jednak w przetwarzaniu tempie zdmieniają otoczenie i lawinowo powiększają polskie wysypiska. Plusem opakowań PET jest możliwość ich powtórnego przetwarzania np. włókna i przedzie (dżinsy), filtry i folie (taśma sportowa), wyroby formowane przez wtrysk (tapicerka samochodowa), żywność poliestrowa.

Ich biodegradacja jest długotrwała. Podczas niej uwolniają się toksyczne substancje do gleby i wód gruntowych. Spalanie tego rodzaju tworzyw sztucznych jest niebezpieczne ze względu na uwolnienie trujących i rakotwórczych substancji.

CZY WIESZ, ŻE:

- 1 tona folii = 55 tys. torebek na zakupy = 84 tys. doniczek.
- w Polsce ogólnie jest rocznie 110 tys. ton butelek PET.
- roczny odzysk w Polsce to 140 ton.
- rozkład plastikowych dodatków może trwać nawet 500 lat!

- CO MOŻEMY ZROBIĆ?
- unikaj kupowania produktów w plastikowych opakowaniach,
 - unikaj jednorazowych plastikowych sztućców, naczyń, maszynki do golenia,
 - kupować produkty wielokrotnego użycia,
 - w razie, gdy nie jest możliwe uniknięcie plastikowych opakowań, starajmy się użyć ich wielokrotnie.

ZŁOM

Złom to ogólna nazwa dla przedmiotów metalowych przeznaczonych do wykorzystania w procesie recyklingu poprzez ich przetworzenie. Złom ogólnie dzielimy na złom stalowy i złom metali nieżelaznych (aluminium, cynk, miedź, ołów). Odróżnić je możemy w najprostszym sposobie - za pomocą prostego magnesu.

Produkcja metali z surowców pierwotnych to proces energochłonny oraz uciążliwy dla środowiska. Najlepiej zatem unikać metalowych puszek - świeża żywność czy napoje w butelkach są zdrowsze i tańsze. Jeśli jednak staniesz się posiadaczem posiadaczem pustej metalowej puszki - nie wrzucaj jej do śmiecia - to przecież surowiec wtórny.

Złom żelazny stanowi, wraz ze szklakami szklanymi i puszkami aluminiowymi, najłatwiejszy do odzysku surowiec wtórny. Zbieranie złomu nie pochłania wiele czasu, ani miejsca - ma natomiast ogromny wpływ na ochronę środowiska i przynosi duże korzyści ekonomiczne.

ALUMINIUM

Aluminium wracamy do pojemnika żółtego.

Z rudy boksytu otrzymuje się metaliczny GLIN czyli ALUMINIUM.

Z blachy aluminiowej o grubości 0,3 mm produkują się puszki napojowe. Istnie od roku 1960 pojawiły się na rynku. Złoty puszek aluminiowy to lekkość, łatwość w transporcie i przechowywaniu, jest także się pozwala na szybkie schładzanie.

Światowe zapasy puszek do napojów kształtują się dość na poziomie ponad 220 miliardów sztuk rocznie. Poziom recyklingu puszek napojowych w Polsce przekroczył w 2007 roku średnią europejską a w 2010 roku w Polsce podanych recyklingowi zostało 72,5% aluminiowych puszek, spośród wprowadzonych na rynek.

- CZY WIESZ, ŻE:
- złota boksytowa nie odnawiają się,
 - 80% wszystkich puszek zrobionych jest z aluminium, za pomocą magnezu można sprawdzić z czego jest zrobiona (magnez nie przylega do aluminium)
 - za kilogram puszek (67 puszek 0,33l lub 53 puszki 0,5l) każdy może uzyskać w sklepie około 3 zł.
 - użycie 1 tony aluminium z odzysku pozwala oszczędzić 4 tony boksytów i 700 kg ropy naftowej.
 - w drugiej połowie XIX wieku aluminium uważano było za metal półszlachetny i jego cena przekraczała cenę złota.
 - Napoleon Bonaparte miał zastawę obiadową z aluminium.

Produkcja aluminium ze złomu puszkowego może być prowadzona w nieskończoność. W stosunku do produkcji aluminium z boksytu powoduje to zmniejszenie ilości zanieczyszczeń powstających aż o 95%, wody o 97%, wymaga też o 95% mniej energii elektrycznej.

Rys. Sebastian Kaniński i CD z Unipolonek

PAPIER

- Wracamy do pojemnika niebieskiego:
- siatki, czasopiśmi, katalogi i prospekty
 - papier szpitalny, biurowy, 50% drukarski
 - kąski w miękkich opakowaniach lub z uszczelnionymi niewymiernymi opakowaniami
 - kartonki papierowe, papier pakowy, pudełka
 - karbowane i tektury

- Nie wracamy do pojemnika niebieskiego:
- papieru powlekanego i lakierowanego, wielomateriałowego typu tetra pak,
 - połączeń papieru z innym materiałem np. kopert z „ulienkami”,
 - kartonów po pełnej żywności
 - lalki, pergamin, tapet,
 - woroków po cementu i zaprawach,
 - artefaktów historycznych i sztuki,
 - papieru zabudowanego i technicznego,
 - opakowań papierowych z jakiegokolwiek zawartością.

Pracownicy Państwowe zbierają rocznie ponad 60 kg papieru. Miesiące zbieramy miesięcznie, każdego dnia zbiera rocznie ok. 22 kg makulatury zatem przekształca do recyklingu niespełna 30% zużywanego przez siebie papieru. To bardzo mało, gdyż dla porównania w Austrii, Holandii i w Niemczech odzysk przekracza 70%.

Polska zajmuje 13. miejsce w Europie pod względem produkcji papieru i tektury, a pod względem zużycia papieru i tektury, 10. zużycia makulatury i 11. jej odzysku. Najwyższe wskaźniki odzysku makulatury mają Niemcy (72,2%), zaś recyklingu Austrii (94,3%).

Papier jest wyjątkowym produktem, podobnym z jednej z naturalnych dostępnych źródeł surowców - lasu. Właśnie dlatego jest na tyle mocny, że można go wykorzystywać aż siedemdziesiąt lat, nie mówiąc o surowcu, do produkcji papieru, zanim ostatecznie stanie się paliwem śluzogłównym, a w końcu popiołem, który posłuży jako nawóz dla następnego pokolenia drzew.

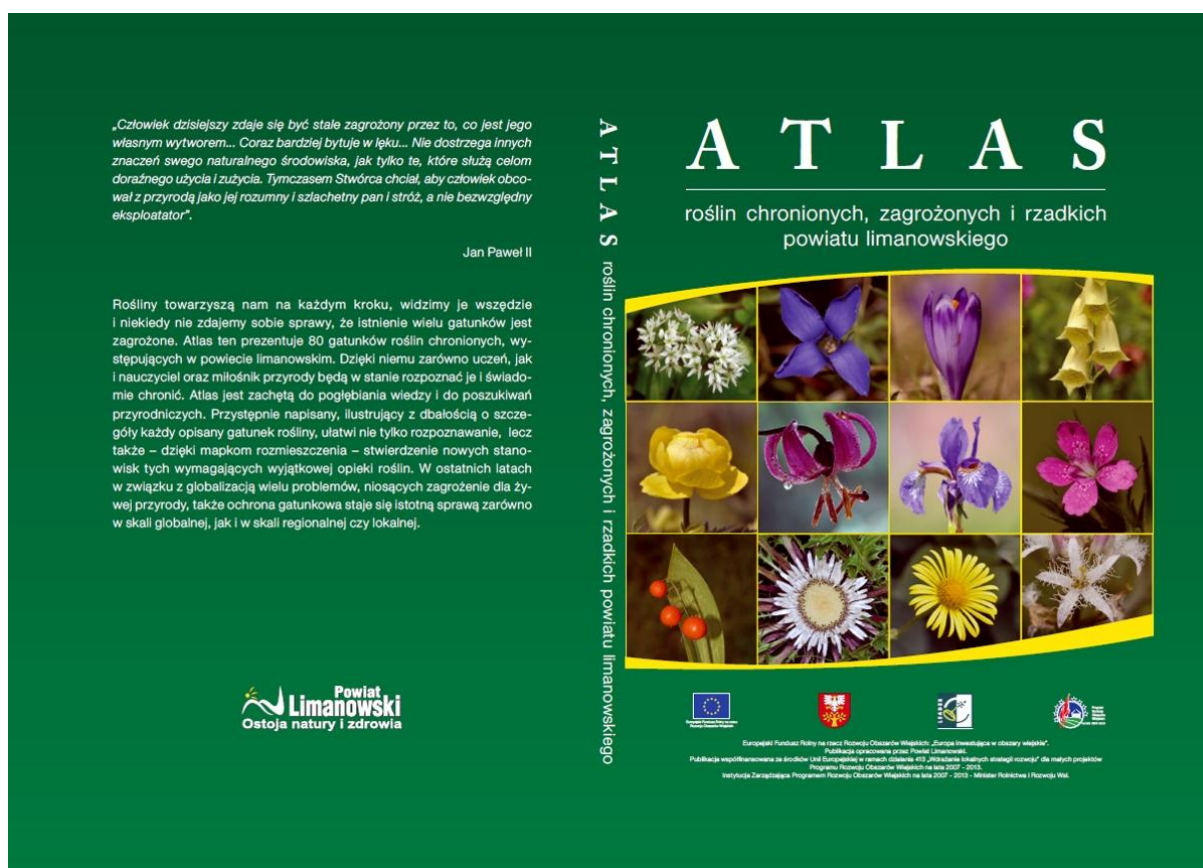
CZY WIESZ, ŻE:

- papier był już znany co najmniej w 8 roku p.n.e.,
- pierwszy młyn papierniczy na terenie Polski zbudowano w roku 1491 we wsi Prądków Czerwony (aktualnie Działkowice - Prądków Czerwony),
- produkcja nowego papieru zużywa 35% mniej energii, jeżeli zamiast surowca drzewnego użyjemy makulatury,
- 100 kg papieru = 2 drzewa = ten na rok dla 10 osób.

5. Wydanie „Atlasu roślin chronionych, rzadkich i zagrożonych powiatu limanowskiego” przy wykorzystaniu środków Europejskiego Funduszu Rolnego;

Powiat limanowski obfituje w wiele form ochrony przyrody, jednak do tej pory nie było naukowego opracowania na temat różnorodności występujących tu gatunków obejmujących swoim zasięgiem powiat limanowski. Opracowanie takiej dokumentacji wiązało się z całoroczną obserwacją przyrody oraz kilkuletnim doświadczeniem i inwentaryzacją przez naukowców, a co za tym idzie większych nakładów środków finansowych.

Korzystając z możliwości wykorzystania środków zewnętrznych w ramach działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” dla małych projektów, tj. operacji, które nie odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działań Osi 3, ale przyczyniają się do osiągnięcia celów tej Osi, objętego PROW 2007-2013 Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa za zgodą Zarządu Powiatu w dniu 12.01.2011 r. złożył wniosek o przyznanie pomocy poprzez Lokalną Grupę Działania w Małopolskim Urzędzie Marszałkowskim. Wydanie wpisuje się w cele ogólne i szczegółowe do realizacji przedsięwzięć w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD pn. „Zachowanie i lepsze wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego”.

Szczególną wartość merytoryczną atlasu potwierdza recenzja znanego autorytetu w dziedzinie botaniki prof. dr hab. Adama Zająca: (...)Przedstawiona Państwu książka jest opracowaniem popularno-naukowym dotyczącym ciekawszych gatunków występujących w

powiecie limanowskim. Książka we wstępie daje krótką charakterystykę fizjograficzną terenu oraz przegląd szaty roślinnej, zwracając słusznie uwagę na piętrowy układ roślinności. Zasadnicza część zawiera opis wybranych 80 gatunków. Jest to oczywiście tylko niewielka część, z których występowania Ziemia Limanowska może być dumna. Opis z natury jest krótki i zawiera najistotniejsze cechy gatunku. Jest scharakteryzowane w sposób opisowy siedlisko, zamieszczone są różne ciekawostki o gatunku np. o jego uprawie czy zastosowaniu głównie w lecznictwie ludowym. Zasadniczym elementem przedstawienia danego gatunku są bardzo dobrej jakości portrety roślin oraz kartogram rozmieszczenia w sieci ATPOL. (...)

Charakterystyka środowiska

Kruszczyk błotny

Epipactis palustris (L.) CRANTZ

Rodzina: Storzyczkowate (Orchidaceae)

■ Opis

Geofft. Roślina trwała, o kłączach o średnicy od 1 do 4 mm, z długimi rozłogami. Kwiaty duże o średnicy około 20 mm, szeroko otwarte, zwieszane, bezwonne, na skręconych szypułkach. Warzka dwuczęściowa, biała lub bladioróżowa, część nasadowa o trójkątnych łatkach, część szczytowa jajowata o karbowanym brzegu, faliście pomarszczona. Kwitnie od czerwca do lipca. Owocem jest torebka.

■ Siedlisko

Rośnie na łąkach i torfowiskach.

■ Właściwości

Kwiaty swym wyglądem wabią owady, które zbierają pyłkowiny. Odbywa się to w ten sposób, że owad siadając na warzce odgina swoim ciężarem jej część szczytową, a pyłkowina przykleja mu się do głowy.

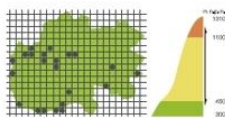
■ Rozmieszczenie

Występuje rzadko na terenie kraju, przeważnie w części południowej. W powiecie limanowskim często na zachodzie.

■ Uwaga

Ochronie podlega również występujący tu kruszczyk rdzawoczerwony.

Położony w Beskidzie Wyspowym i w Górcach powiat limanowski zajmuje niezwykle ciekawy skrawek Karpat Zachodnich. To również interesująca część zróżnicowanego przyrodniczo województwa małopolskiego. Zamieszkuje ją prawie 130 000 mieszkańców, zasiedlających 171 miejscowości w 12-tu gminach, na powierzchni 952 km².

Na fliszowym podłożu wykształconych jest tutaj szereg okazałych szczytów dumnie wznoszących się nad głębokimi dolinami Łososiny, Kamienicy, Stradomki, Smolnika, Słomki i Mszanki. Dominujący powierzchniowo Beskid Wyspowy styka się tu z nieco wyższymi Górcami. Z wyspowym charakterem szczytów otoczonych głębokimi i szerokimi dolinami związana jest jeszcze jedna ważna cecha Beskidu Wyspowego – poranne „morza mgieł”. Zjawisko to wywołane jest inwersją temperatury. Temperatura w obniżeniach górskich (doliny, kotłiny) jest niższa (nawet o kilkanaście stopni) niż na szczytach gór i właśnie wtedy możemy obserwować „morza mgieł” w dolinach, z których wystają odosobnione szczyty – jak wyspy na morzu. Zjawisko inwersji występuje najintensywniej we wschodnich rejonach Beskidu Wyspowego, zwłaszcza na pograniczu z Kotliną Sądecką. Właśnie stąd wzięła się nazwa Beskidu Wyspowy, którą wymyślił Kazimierz Sosnowski, nauczyciel z sądeckiego gimnazjum.

Do najwyższych szczytów Beskidu Wyspowego należą: **Mogieliца** (1171 m n.p.m.), **Luboń Wielki** (1023 m), **Szczobel** (977 m), **Lubogoszcz** (967 m), **Ćwiłlin** (1060 m), **Śnieżnica** (1006 m), **Łopień** (951 m), **Jasioń** (1062 m), **Cichoń** (929 m), **Ostra** (928 m), **Modyń** (1032 m), **Jaworz** (921 m). Dołączają do nich gorczańskie tysięczniki: **Turbacz** (1310 m), **Mostownica** (1251 m), **Kudłoń** (1276 m), **Gorc** (1228 m) i inne, tworząc jeden z piękniejszych kompleksów Polskich Karpat.

Atlas ma na celu zwiększenie świadomości przyrodniczej oraz poznanie niepowtarzalnej przyrody ziemi limanowskiej opracowanej na podstawie badań naukowych w terenie oraz w oparciu o najnowszą wiedzę przyrodniczą i dokumentację fotograficzną.

Opracowaniem zajęli specjaliści ds. botaniki z Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Operacja przyczyniła się nie tylko do realizacji celu ogólnego nr 1 „Rozwój regionu poprzez rozwój turystyki w oparciu o wykorzystanie zasobów przyrodniczych obszaru objętego LSR” ale również celu ogólnego nr 2 „Zachowanie i lepsze wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego”. Pozwoli to zwiększyć wiedzę nie tylko rdzennych mieszkańców ale również przyciągnie to uwagę turystów odwiedzających Ziemię Limanowską.

Produktem finalnym jest 1000 egz. atlasu. Każdy egzemplarz zawiera opis 80 gatunków, 160 zdjęć 80 mapek i rycin występowania. Atlas w formie książkowej służyć będzie nie tylko mieszkańcom ale również będzie podstawą naukową do wykorzystania dla studentów i uczniów jako poszukujących fachowej literatury botanicznej tego regionu. Jest to

szczególne ważne gdyż sporo osób, studentów i uczniów poszukuje wiedzy i aktualnych danych dotyczących świata roślin objętego ochroną gatunkową.

Rozpowszechnianie atlasu odbywa się w formie własnej poprzez nieodpłatne rozdawanie mieszkańcom i turystom w nowoutworzonym Centrum Informacji Turystycznej prowadzonej przez Powiat Limanowski w centrum Limanowej zaraz po jego wydaniu do wyczerpania nakładu. Część z publikacji zostanie przekazana bibliotekom na terenie powiatu limanowskiego.

Całkowity koszt przedsięwzięcia wyniósł **39 667,50zł**. W tym dofinansowanie z PROW w wysokości 22 575,00zł (wkład własny w wysokości) 17 092,50 zł.

6. Certyfikat „Zielone biuro” – projekt podnoszący prestiż urzędu Starostwa Powiatowego w Limanowej i zmniejszający oddziaływanie firmy na środowisko;

202/2012/ZB

CERTYFIKAT
ZIELONE
BIURO

Starostwo Powiatowe w Limanowej w dniu 9.11.2012 r. otrzymało Certyfikat Zielone Biuro o Nr 202 na okres dwóch lat. Spełnienie kryteriów certyfikatu zostało zweryfikowane przez Komisję ds. Certyfikatu Zielone Biuro Fundacji Partnerstwo dla Środowiska pracującej

pod nadzorem Niezależnej Zewnętrznej Kapituły w składzie: Joanna Teresa Wardzińska – Przewodnicząca Rady Fundacji Partnerstwo dla Środowiska, Bogusław Sonik - Poseł do Parlamentu Europejskiego, Jacek Ziarno - Redaktor Naczelny Businessman.pl.

Certyfikat Zielone Biuro wyróżnia instytucje, firmy, organizacje pozarządowe i samorządy, które chcą się stale doskonalić, podejmować nowe inicjatywy na rzecz ochrony środowiska i wzmacniać swój proekologiczny wizerunek.

Certyfikat Zielone Biuro jest autorskim projektem Fundacji Partnerstwo dla Środowiska, z siedzibą w Krakowie przy ul. Św. Krzyża 5/6.

Posiadanie certyfikatu Zielone Biuro nie tylko wiąże się z prestiżem i pozwala się wyróżnić na tle konkurencji oraz zmniejszyć oddziaływanie firmy na środowisko. Niesie za sobą także wymierne korzyści finansowe w postaci obniżenia kosztów działania firmy poprzez wprowadzenie nowoczesnych ekologicznych rozwiązań.

Certyfikat jest uwięzieniem długoletnich działań Urzędu w ramach edukacji ekologicznej, wywozu z terenu powiatu baterii, azbestu, sadzenia drzew, adopcji potoków, konferencji, warsztatów i konkursów ekologicznych, wydawnictw takich jak atlasy roślin, ulotki, foldery, płyty CD-R, o tematyce ekologicznej, utworzenie ścieżki przyrodniczo leśnej, wydanie toreb ekologicznych oraz oszczędnego gospodarowania zasobami w urzędzie tj. papierem, wodą i energią.

W dniu 7 grudnia 2012 w Pałacu Sztuki w Krakowie odbyło się uroczyste wręczenie Certyfikatów.

Korzyści otrzymania certyfikatu:

- wiarygodne potwierdzenie spełniania parametrów ważnych ekologicznie,
- uzyskanie wizerunku firmy przyjaznej dla środowiska,
- udział w ogólnopolskiej inicjatywie dającej możliwość wymiany doświadczeń, wykorzystania potencjału współpracy i wzajemnej promocji (marketing ekologiczny),
- prestiż i wyróżnienie się na tle konkurencji,
- wzrost świadomości ekologicznej pracowników oraz klientów firmy,
- obniżenie kosztów działalności, dzięki bardziej racjonalnej gospodarce surowcami, energią, wodą i odpadami.

Ponad Starostwo Powiatowe w Limanowej zostało wyróżnione wraz z NFOŚiGW w Warszawie oraz IKEA Kraków jako przykład dobrych praktyk co zostało zamieszczone w okazyjnym folderze:

Fundacja Partnerstwo dla Środowiska 2012

Sytuacja wyjściowa:

Powiat Limanowski zajmuje 952 km², charakteryzujący się dużą ilością form ochrony przyrody oraz mnogością walorów kulturowych. Biorąc pod uwagę Politykę Ekologiczną Państwa i Narodową Strategię Edukacji Ekologicznej oraz chcąc odnaleźć się w nowej rzeczywistości, gdzie ekologia pełni bardzo ważną wielozadaniową funkcję, Starosta Limanowski Jan Puchała osobiście wspiera działania powołanego w 2005r. Powiatowego Centrum Ekologicznego. PCE ma za zadanie nauczanie podstaw ekologicznych i kształtowanie nawyków kultury ekologicznej oraz poczucia moralnej i obywatelskiej odpowiedzialności za ochronę dóbr środowiska naturalnego i przyrodniczego, wpajanie postaw związanych z segregacją odpadów, czystością wód, ochroną przyrody, szacunkiem do zwierząt.

Podjęte działania:

Działania podejmowane przez urząd można podzielić na trzy kategorie: inwestycje, edukacja ekologiczna oraz ekologia urzędu.

Prowadzone są inwestycje dla poprawy stanu środowiska takie jak rewitalizacja terenu po byłej stacji paliw, modernizacja systemów ciepłowniczych, montaż kolektorów słonecznych, wywóz azbestu.

Coroczne programy edukacji ekologicznej obejmują projekty własne: konkursy ekologiczne, warsztaty, konferencje, wycieczki, wydawnictwa związane z ochroną środowiska i przyrody oraz ekologicznych organizacji pozarządowych: „Święto drzewa”, „Zaadoptuj rzekę”, „Pomagamy zwierzętom”, „Prezent dla ziemi” i wiele innych.

Efekty:

Zmodernizowano systemy ciepłownicze w 12 budynkach użyteczności publicznej Powiatu Limanowskiego, wymieniono w 10 budynkach instalację c.o., przebudowano kotłownię i przyłącza gazowe w 2 budynkach, zamontowano kolektory słoneczne na 7 budynkach. Przywrócono do stanu użyteczności teren po byłej stacji paliw, z terenu powiatu wywieziono i zutylizowano ponad 3,5 tys. Mg szkodliwych materiałów zawierających azbest.

W urzędzie zaledwie po dwóch latach wprowadzonego system oszczędnego i racjonalnego wykorzystywania papieru udało się zebrać 15 Mg makulatury, co jednocześnie

obniżyło koszty wywozu odpadów. Ze sprzedaży makulatury zakupiono i zamontowano na wszystkie krany perlatory. To z kolei spowodowało obniżenie w 30% ilość zużywanej wody, a co za tym idzie opłaty za wodę i ścieki. Uprzedzając ustawowy obowiązek, rozpoczęto zbiórkę baterii, co pozwoliło uszczelnić strumień wywożonych substancji niebezpiecznych z naszego regionu w ilości ponad 8 Mg.

W zorganizowanych do tej pory 17 konkursach wzięło udział ponad 1,5 tys. osób. Wraz z młodzieżą szkolną otoczono opieką 22 potoki i posadzono ponad 4,5 tys. drzew. Oznakowane zostało 12 przystanków ścieżki przyrodniczo-edukacyjnej. Wydano ponad 12,5 tys. ulotek i płyt CD związanych z ochroną środowiska, atlas roślin chronionych zagrożonych i ginących powiatu limanowskiego i ponad 2,3 tys. toreb ekologicznych. Materiały te są bezpłatne. Prowadzona jest stała współpraca z GPN, Nadleśnictwami Limanowa i Stary Sącz, Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną, Polskimi Związkami Wędkarskimi oraz łowieckimi, Ligą Ochrony Przyrody a także z ponad 50 szkołami powiatu oraz organizacjami zajmującymi się tematyką ekologii i ochrony środowiska w całej Polsce.

W zakresie ochrony środowiska Powiat Limanowski otrzymał wyróżnienie Lidera Polskiej Ekologii 2008, Czarodziejskie Drzewo 2011, wyróżnienie w XI Edycji konkursu „Przeglądu Komunalnego” o Puchar Recyklingu w Kategorii edukacji ekologicznej 2010.

Działania proekologiczne Urzędu wspomagają certyfikowane systemy zarządzania jakością ISO 9001 oraz zarządzania bezpieczeństwem informacji ISO 27001. W latach 2010-2012 zrealizowany został też projekt doskonalenia kompetencji urzędników współfinansowany przez UE w ramach EFS. W 2012 r. Starostwo otrzymało Certyfikat Zielone Biuro.

7. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

W 2012 roku Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa współpracował z 4 organizacjami pozarządowymi:

Klub Gaja w Wilkowicach

www.klubgaja.pl

KLUB GAJA

„Klub Gaja” stowarzysza osoby działające na rzecz obrony środowiska naturalnego i rozwoju kultury na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej i zagranicą, a siedzibą jest miejscowość Wilkowice.

Zadaniem stowarzyszenia jest:

- zachowanie i wzbogacenie środowiska naturalnego,
- rozwijanie i wspieranie działań kulturotwórczych i środowiskowych młodzieży,
- działalność w zakresie praw człowieka i obywatela.

Współpraca polegała na wspólnym zorganizowaniu X edycji Święta Drzewa, które rozpoczęło się konferencją **27 września w Starostwie Powiatowym w Limanowej, którą otworzyła Anna Fabia dyrektor** Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa.

Franciszek Dziejna Wicestarosta Limanowski, podziękował nauczycielom za współpracę i zaangażowanie we wspólnie prowadzą z powiatem edukację ekologiczną. „Cieszę się, że Państwo tak licznie bierzecie czynny udział w naszych projektach oraz realizujecie projekty służące zwiększeniu świadomości ekologicznej dzieci i młodzieży w naszych szkołach” mówił na spotkaniu Wicestarosta.

Następnie zabrali głos **Jakub Zygarowicz** z Nadleśnictwa Limanowa oraz **Wiesław Klimek** z Nadleśnictwa Stary Sącz, którzy przedstawili tegoroczną ofertę sadzonek, które szkoły mogą wykorzystać w Święcie Drzewa.

W konferencji wzięli udział nauczyciele z ponad 50

szkół powiatu limanowskiego. Konferencję zakończył **Mieczysław Uryga** Członek Zarządu Limanowskiego dziękując za zaangażowanie nauczycieli w sprawy edukacji ekologicznej powiatu życząc udanych realizacji projektów oraz sukcesów dla wychowanków w konkursach ekologicznych.

Partnerami podczas tegorocznych obchodów święta drzew byli: ekologiczna organizacja pozarządowa Klub Gaja z Wilkowic (plakaty, ulotki, materiały edukacyjne), Nadleśnictwo Limanowa (fundator sadzonek drzew, pomoc merytoryczna), Nadleśnictwo Stary Sącz (fundator sadzonek, pomoc merytoryczna), Gorczański Park Narodowy (pomoc merytoryczna).

Przypomnijmy, że Starostwo Powiatowe w Limanowej zostało już trzykrotnie uhonorowane nagrodą

Czarodziejskiego Drzewa, które przyznawane jest przez Klub Gaja z Wilkowic dla najlepszych, podczas uroczystych inauguracyjnych obchodów Święta Drzewa w Warszawie przy udziale Ministra Środowiska i Generalnego Dyrektora

Lasów Państwowych.

Od 10 do 27 października w poszczególnych szkołach znajdujących się na terenie powiatu limanowskiego rozpoczęło się sadzenie drzew. W bieżącym roku posadziliśmy ponad 430 drzew przy udziale ponad pół tysiąca osób, swoim zasięgiem objęliśmy wszystkie gminy powiatu limanowskiego oraz zaangażowaliśmy 25 placówek oświatowych. W ramach tego święta od 2005 roku dzięki Starostwu Powiatowemu w Limanowej posadzono już ponad 4,5 tys. drzew.

Posadziliśmy również siedem Drzew dla Pokoju, jednocząc się tym samym z innymi krajami na świecie, dla których hasło „Let's plant a tree for peace” i „pokój na świecie” jest jedną z najcenniejszych ludzkich wartości.

Podczas obchodów „Święta Drzewa” w powiecie limanowskim odbywały się zajęcia, apele, konkursy a nawet całodniowe akademie związane z sadzeniem drzew, przyrodą, ekologią i segregacją śmieci. Drzewa sadiły nie tylko dzieci i młodzież, ale również Zarząd Powiatu Limanowskiego, wójtowie, dyrektorzy szkół, księża oraz nauczyciele.

Fundacja Wspierania Inicjatyw Ekologicznych w Krakowie

www.fwie.eco.pl

Fundacja Wspierania
Inicjatyw Ekologicznych

Fundacja współpracuje przede wszystkim ze społecznościami lokalnymi, organizacjami pozarządowymi, ale również z uczelniami i przemysłem, który dba o środowisko.

Fundacja istnieje po to, aby:

- identyfikować problemy związane ze szkodliwym wpływem człowieka na środowisko,
- szukać środków potrzebnych do rozwiązania zidentyfikowanych problemów,
- dobrze organizować pracę (przygotowywać projekty i zarządzać ludźmi),
- wspierać wprowadzanie najlepszych rozwiązań zarówno w skali Małopolski jak i skali ogólnopolskiej,
- w miarę możliwości pomóc osobom i instytucjom poprzez dofinansowanie działalności.

Współpraca polegała na udostępnieniu sali na wspólnej konferencji przedstawiającej nauczycielom powiatu limanowskiego ofertę szkoleniową i warsztatową oraz aktualnie prowadzone projekty.

Głównym celem projektu jest promocja Sieci „**NATURA 2000**” wśród szerokiego grona odbiorców i zmiana świadomości, poprzez wyjaśnienie podstawowych pojęć związanych z Siecią Natura 2000 i mechanizmów jej wdrażania. Zasięg projektu i jego społeczne znaczenie wymaga przeprowadzenia różnorodnych działań edukacyjnych, wzbogacających wiedzę na ten temat Natury 2000 wśród dzieci, młodzieży i dorosłych. Chcemy połączyć wiedzę specjalistyczną z ciekawymi i nowoczesnymi metodami i technikami pracy.

Projekt pt. "**Ochrona zagrożonych gatunków ptaków w Karpatach Zachodnich**" powstał w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska - Republika Słowacka 2007-2013 (Europejska Współpraca Terytorialna). Czas realizacji dotyczy lat 2011-2013 i obejmuje swoim zasięgiem powiaty: cieszyński, żywiecki, tatrzański, nowotarski, Nowy Sącz, nowosądecki, limanowski, gorlicki, myślenicki, suski i wadowicki.

Fundacja Nasza Ziemia

www.naszaziemia.pl

Fundacja Nasza Ziemia jest organizacją pozarządową, założoną w 1994 roku. Realizuje cele mające status pożytku publicznego, specjalizując się w edukacji ekologicznej i obywatelskiej. Fundacja prowadzi również - wspólnie z samorządami, szkołami, organizacjami, biznesem i mediami - całoroczne programy na rzecz ochrony środowiska. Współpraca polegała na udostępnieniu sali na wspólnej konferencji przedstawiającej nauczycielom powiatu limanowskiego ofertę szkoleniową i warsztatową oraz aktualnie prowadzone projekty.

Profesjonalizm i działania Fundacji Nasza Ziemia zostały docenione i nagrodzone m.in.: w roku 1996 - wyróżnieniem "Złoty Liść" Ministerstwa Środowiska, w 1997 - Henry Ford European Conservation Award, w 2002 - wyróżnieniem "Pro Publico Bono" dla najlepszych inicjatyw obywatelskich oraz w roku 2006 główną nagrodą w ogólnopolskim plebiscycie na najlepszą organizację promującą recykling w latach 2001-05.

- **szkolenie e-learningowe na temat pisania wniosków grantowych**
- **szkolenie e-learningowe na temat bioróżnorodności**
oba te szkolenia będą sporządzone w bardzo prostej formie, intuicyjnej po to, aby nauczyciele mogli swobodnie z nich skorzystać, wedle potrzeb. Szkolenia są oczywiście bezpłatne
- **szkolenie Letnia Szkoła Liderów Ekologii** - 5 dniowe szkolenie w Spale, całkowicie bezpłatne, które przybliży edukację terenową oraz praktyczne metody pracy z dziećmi, wykorzystania zasobów szkolnych do prowadzenia ciekawych lekcji przyrody i biologii. Miejsc na to szkolenie mamy zapewnione tylko 30, będzie decydowała kolejność zgłoszeń. Uczestnicy mają zapewnione: przejazd z Warszawy do Spały oraz na miejscu, wyżywienie, noclegi, materiały na zajęcia oraz atrakcje turystyczne na miejscu. Szkolenie będzie realizowane w dniach 6-10 sierpnia. szczegóły na stronie www.
- ponadto mamy także dwa programy, do których placówki oświatowe mogą się zgłaszać:
 - **Kluby Naszej Ziemi** - <http://klubynaszejziemi.pl/> które realizują także swoje programy, a ponadto są na bieżąco informowane o wszystkich ciekawych wydarzeniach
 - **Ogród Ostoja Zwierząt** - <http://ogrodostojazwierzat.pl/> W ramach Programu można tworzyć łąkę kwietną w ogrodzie przyszkolnym oraz realizować bardzo ciekawe i barwne scenariusze zajęć o ogrodach

Reba w Warszawie

www.reba.com.pl

Reba Organizacja Odzysku S.A. jest spółka wyspecjalizowaną w tworzeniu systemu zbiórki i odzysku baterii oraz akumulatorów małogabarytowych, została założona przez pięciu największych producentów baterii obecnych na polskim rynku.

Głównym celem spółki jest doprowadzenie do stworzenia systemu zbiórki baterii o zasięgu ogólnopolskim i wysokiej efektywności. System ten powinien umożliwić przedsiębiorcom i organizacji odzysku REBA poddawanie odzyskowi - w kolejnych latach - ilości baterii, w możliwie niewielkim stopniu odbiegających od wskaźników ustalonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z 24 maja 2005r. w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych [Dz.U. Nr. 103, poz 872].

Współpraca polega na zbieraniu i wywożeniu zużytych baterii i akumulatorów poza granice powiatu limanowskiego. Zadaniem Reby jest dostarczanie pojemników na zużyte baterie i ich odbiór po zapelnieniu na swój koszt oraz utylizacja, dostarczanie materiałów edukacyjnych w zakresie segregacji odpadów niebezpiecznych. Obowiązki Powiatu to informacja dla szkół o programie, dostarczanie pojemników do szkół, akcję informacyjną, tworzenie punktów zbiórki zużytych baterii.

Recal w Warszawie

www.recal.org.pl

recal
FUNDACJA NA RZECZ ODZYSKU
ALUMINIOWYCH PUSZEK PO NAPOJACH

Fundacja na Rzecz Odzysku Aluminiowych Puszek po Napojach RECAL działa w Polsce od 1995 r. Powstała z inicjatywy producentów puszek do napojów: Continental Can Polska Sp. z o.o. (obecnie Ball Packaging Europe Radomsko Sp. z o.o.) i PLM AB Malmö ze Szwecji (obecnie Rexam) oraz pięciu producentów aluminium.

W 2012 roku rozpropagowaliśmy na nowo zbieranie puszek aluminiowych. W związku z tym 22 marca zorganizowaliśmy szkolenie dla

nauczycieli oraz rozdane materiały edukacyjne we współpracy z Fundacją Recal w Warszawie. **Jacek Wać** - Członek Zarządu Fundacji Recal, przedstawił aktualne projekty lojalnościowe oraz konkursy związane z recyklingiem puszek aluminiowych skierowane do dzieci i młodzieży.

Fundacja Partnerstwo dla Środowiska w Krakowie

www.fpds.pl

 FUNDACJA
PARTNERSTWO
DLA ŚRODOWISKA

Współpraca polegała na wspólnej organizacji konferencji i objęcia patronatem debaty klimatycznej.

Celem Debaty Klimatycznej było wypracowanie społecznych założeń dla Powiatowego Programu Niskowęglowego Pozwoju, czyli strategii rozwoju przy założeniu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych.

Debatę Klimatyczną otworzył **Jan Puchała** Starosta Limanowski, który wspominał o jakże ważnym podejściu społeczeństwa do ochrony środowiska, a w tym przypadku ochrony

klimatu. *Takie debaty to ważny krok do wypracowania sprawnego systemu reagowania na zmiany klimatu, a tym samym wynik ich będzie doskonałym materiałem poglądowym, który pozwoli na kształtowanie polityki klimatycznej odpowiadającej potrzebom na poziomie powiatu* - powiedział Starosta.

W debacie uczestniczyli także: **Franciszek Dziejna** Wicestarosta Limanowski,

Mieczysław Uryga Członek Zarządu Powiatu Limanowskiego, **Bolesław Żaba** Wójt Gminy Mszana Dolna, **Adam Dudek** Prezes Banku Spółdzielczego w Limanowej

Ostatnio obserwowane zjawiska pogodowe powodujące straty gospodarcze przestają być traktowane w kategoriach anomalii pogodowych. Coraz silniejsze trąby powietrzne, nagłe burze z gradobiciem w lecie, przedłużające się okresy suszy lub lokalne podtopienia po nagłych, obfitych deszczach przekonują o istnieniu zmian klimatu nawet najzagorzalszych sceptyków. Oprócz tego, Polska, pozostaje jednym z Państw Unii Europejskiej, w których emituje się najwięcej gazów cieplarnianych. Tak więc tematów do poważnej debaty nie brakowało.

Podczas debaty zastanawiano się nad uwarunkowaniami dla rozwoju gospodarki regionu, jakie wynikają ze zmian klimatu oraz adaptacji do nich. Celem debaty była dyskusja na temat rozwoju gospodarczego powiatu do 2030 roku, biorąc pod uwagę zmieniające się uwarunkowania klimatyczne.

Podjęta została dyskusja na temat tego, jak powinna wyglądać przyszłość powiatu w związku z ryzykiem zmiany klimatu. Czy powiat może stać się samowystarczalny energetycznie i czysty ekologicznie? Jak powiat może zaadaptować się do nowych warunków klimatycznych?

Jak wynika z wielu analiz, zmiany klimatu w dużej mierze spowodowane są przez działalność człowieka, która zwiększa emisję CO₂ do atmosfery. Powoduje to ocieplenie klimatu i jego nieprzewidywalne zmiany. Istotne zatem staje się zarówno ograniczenie emisji CO₂, jaki i adaptacja do zmian klimatu. Jak przekonują pomysłodawcy debat, eksperci z Instytutu na rzecz Ekorozwoju, "sposobów" na klimat w powiecie jest wiele. *W ramach projektu Dobry Klimat dla Powiatów chcemy zachęcić mieszkańców nie do narzekań na klimat, ale do konstruktywnej dyskusji o tym jak się do jego zmian adaptować. Co robić w powiecie, aby ograniczyć emisję CO₂ i jednocześnie oszczędzić pieniądze, aby*

zamiast na ogrzewanie przeznaczyć je np.: na przybory szkolne dla dzieci lub dodatkowe świadczenia lekarskie. Chcemy też zwrócić uwagę na fakt wyczerpywania się surowców naturalnych i w związku z tym wzrost ich cen. Naszym przykładem dobrych praktyk na rzecz ochrony klimatu w powiatach są rozwiązania przyjęte w Kornwalii, jednego z biedniejszych regionów Wielkiej Brytanii. Tam rozwiązania i działania pro klimatyczne przyczyniły się, z jednej strony, do poprawy życia i zdrowia wielu mieszkańców, a z drugiej strony do dużych oszczędności w budżecie regionu – wyjaśnia Wojciech Szymalski koordynator projektu Dobry klimat dla Powiatów.

Fundacja Partnerstwo dla Środowiska również współpracowała z Powiatem w ramach certyfikatu „Zielone Biuro”, które zostało przyznane dla Starostwa Powiatowego w dniu 9.11.2012 r. na okres dwóch lat.

Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych Zespół Obsługi Programu LIFE+
www.swiadomizagrozenia.pl

W celu zwiększenia świadomości społeczeństwa w zakresie zapobiegania pożarom lasów

niezbędne jest dotarcie do jak największej liczby Polaków i pokazanie im wielkiej wartości polskich lasów. Chcemy kreować takie postawy zachowań, które przyczynią się do zmniejszenia liczby pożarów (powodowanych przez ludzi celowo, w wyniku nieostrożności bądź wypalania łąk, ściernisk czy nieużytków).

To właśnie w tym celu Lasy Państwowe przygotowały dwie edycje kampanii edukacyjno-informacyjnej o niespotykanej dotąd skali pt. „Ogień w lesie a przyroda – podniesienie

świadomości mieszkańców terenów wiejskich w zakresie zapobiegania pożarom lasów” i

"Ogień w lesie a przyroda II - drugi etap kampanii informującej społeczeństwo o zagrożeniu pożarowym w lasach".

Kampania obejmie swym zasięgiem teren 10 województw:

I etap kampanii województwa: podlaskie, warmińsko-mazurskie, kujawsko-pomorskie i mazowieckie, na obszarach w zasięgu regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku, Olsztynie, Toruniu, Warszawie i części RDLP w Radomiu

II etap kampanii województwa: śląskie, świętokrzyskie, małopolskie, podkarpackie, lubelskie i łódzkie na obszarach w zasięgu regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach, Krakowie, Krosnie, Lublinie, Łodzi i Radomiu.

Kampania ta skierowana będzie do mieszkańców wsi położonych blisko lasu, młodzieży szkolnej, turystów odwiedzających tereny leśne, a także mieszkańców miast korzystających z lasów w celach rekreacyjnych.

Ponadto PCE w 2012 roku współpracowało stale z Nadleśnictwami Limanowa i Stary Sącz, Gorczańskim Parkiem Narodowym, Polskim Związkiem Wędkarskim od Limanowa i Mszana Dolna oraz z ok. 50 szkołami z terenu powiatu limanowskiego.

8. „Święto drzewa” X edycja – kontynuacja projektu promujący zieleni wysoką;

27 września na sali konferencyjnej Starostwa Powiatowego w Limanowej odbyło się spotkanie z nauczycielami biologii, przyrody i geografii ze szkół Powiatu Limanowskiego.

Konferencję otworzyła **Anna Fabia** dyrektor Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa przedstawiając porządek konferencji oraz przypominając o trwających oraz zrealizowanych w tym roku projektach w ramach programu edukacji ekologicznej społeczeństwa powiatu limanowskiego.

Franciszek Diedzina Wicestarosta Limanowski, podziękował nauczycielom za współpracę i zaangażowanie we wspólnie prowadzą z powiatem edukację ekologiczną. „Cieszę się, że Państwo tak licznie bierzecie czynny udział w naszych projektach oraz realizujecie projekty służące zwiększeniu świadomości ekologicznej dzieci i młodzieży w

naszych szkołach” mówił na spotkaniu Wicestarosta.

Jednym z tematów na konferencji była tegoroczna edycja – X już akcja sadzenia drzew. W tym temacie zabrali głos **Jakub Zygarowicz** z Nadleśnictwa Limanowa oraz **Wiesław Klimek** z Nadleśnictwa Stary Sącz, którzy przedstawili tegoroczną ofertę sadzonek, które szkoły mogą wykorzystać w Święcie Drzewa.

W konferencji wzięli udział nauczyciele z ponad 50 szkół powiatu limanowskiego. Konferencję zakończył **Mieczysław Uryga** Członek Zarządu Limanowskiego dziękując za zaangażowanie nauczycieli w sprawę edukacji ekologicznej powiatu życząc udanych realizacji projektów oraz sukcesów dla wychowanków w

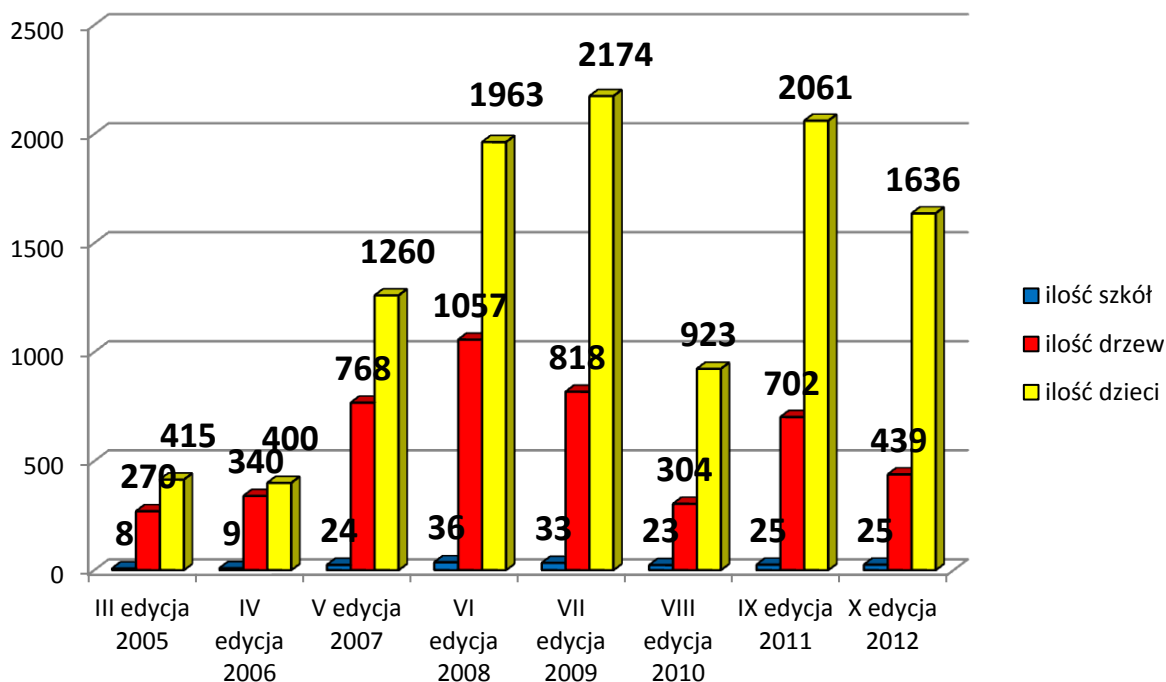
konkursach ekologicznych.

Partnerami podczas tegorocznych obchodów święta drzew byli: ekologiczna organizacja pozarządowa Klub Gaja z Wilkowic (plakaty, ulotki, materiały edukacyjne), Nadleśnictwo Limanowa (fundator sadzonek drzew, pomoc merytoryczna), Nadleśnictwo Stary Sącz (fundator sadzonek, pomoc merytoryczna), Gorczański Park Narodowy (pomoc merytoryczna).

Przypomnijmy, że Starostwo Powiatowe w Limanowej zostało już trzykrotnie uhonorowane nagrodą Czarodziejskiego Drzewa, które przyznawane jest przez Klub Gaja z Wilkowic dla najlepszych, podczas uroczystych inauguracyjnych obchodów Święta Drzewa w Warszawie przy udziale Ministra Środowiska i Generalnego Dyrektora Lasów Państwowych.

Od 10 do 27 października w poszczególnych szkołach znajdujących się na terenie powiatu limanowskiego rozpoczęło się sadzenie drzew. W bieżącym roku posadziliśmy ponad 430 drzew przy udziale ponad pół tysiąca osób, swoim zasięgiem objęliśmy wszystkie gminy powiatu limanowskiego oraz zaangażowaliśmy 25 placówek oświatowych. W ramach tego święta od 2005 roku dzięki Starostwu Powiatowemu w Limanowej posadzono już ponad 4,5 tys. drzew.

Posadziliśmy również siedem Drzew dla Pokoju, jednocząc się tym samym z innymi krajami na świecie, dla których hasło „Let's plant a tree for peace” i „pokój na świecie” jest jedną z najcenniejszych ludzkich wartości.

Podczas obchodów „Święta Drzewa” w powiecie limanowskim odbywały się zajęcia, apele, konkursy a nawet całodniowe akademie związane z sadzeniem drzew, przyrodą, ekologią i segregacją śmieci. Drzewa sadziły nie tylko dzieci i młodzież, ale również Zarząd Powiatu Limanowskiego, wójtowie, dyrektorzy szkół, księża oraz nauczyciele.

Poniżej przedstawiamy obchody w niektórych szkołach powiatu limanowskiego:

Gimnazjum Publiczne im. Jana Pawła II w Sadku-Kostrzy

Dnia 21 października 2012 roku w Gimnazjum Publicznym im. Jana Pawła II w Sadku-Kostrzy obchodziliśmy Święto Drzewa. Z tej okazji w szkole wykonaliśmy gazetkę ścienną na ten temat, a także dzięki uprzejmości Nadleśnictwa z Limanowej posadziliśmy na terenie wokół szkoły 21 drzewek. Były to: lipy, buki, jawory, jodły, olsze czarne, świerki i sosny.

Drzewka te uczynią otoczenie naszej szkoły przyjemniejszym. Dzięki obecności tych drzewek będziemy potrafili rozpoznawać te gatunki wśród innych drzew leśnych.

W Święcie Drzewa udział wzięło 15 uczniów gimnazjum. Czuwali nad wszystkim nauczyciele przyrody, biologii i opiekun Szkolnego Koła Ligi Ochrony Przyrody.

Joanna Pazdan

Szkoła Podstawowa w Krasnem-Lasocicach

Organizatorem Święta Drzewa w Szkole Podstawowej w Krasnem-Lasocicach było Szkolne Koło Ligi Ochrony Przyrody. 17.10.2012r. pod nadzorem Specjalisty Służby Leśnej p. Czesławem Bogaczem posadzono na działce szkolnej 30 drzew: 10 świerków, 10 jodeł, 5 lip, 3 buki, 2 jawory. Sadzonki drzew dostarczyło

Nadleśnictwo Limanowa. W akcji sadzenia drzew brało udział 26 uczniów naszej szkoły.
Stanisława Piechnik

Szkoła Podstawowa im. Świętego Józefa w Krosnej

W październiku 2012 roku szkoła w Krosnej po raz pierwszy przystąpiła do X edycji programu edukacyjno – ekologicznego „Święto drzewa”, który poświęcony jest sadzeniu i ochronie drzew oraz popularyzacji znaczenia drzew w biosferze. Do akcji przystąpiły dzieci z klas IV-VI. Głównymi założeniami akcji było:

- wyrabianie w dzieciach emocjonalnego stosunku do środowiska przyrodniczego,
 - rozwijanie postaw proekologicznych,
- zapoznanie z tematyką dotyczącą ochrony drzew oraz popularyzacją znanych gatunków drzew występujących na naszym terenie,
 - zachęcanie do zaangażowania się w działania na rzecz ochrony środowiska – sadzenie nowych drzew,
 - ukazanie zalet drzewa dla człowieka i przyrody.

W związku z przystąpieniem do „Święta Drzewa” zorganizowaliśmy lekcje poświęcone idei sadzenia drzew, problemowi globalnego ocieplenia i zmianom klimatu, które wzbogacił film edukacyjny. Rozmawialiśmy o tym, w jaki sposób możemy dbać o drzewa rosnące w najbliższym otoczeniu i co dają nam w zamian. Siedemnastego października w towarzystwie pana inspektora Piotra Ociepki z Powiatowego Centrum Ekologicznego w Limanowej wyszliśmy przed budynek szkoły, gdzie dzieci mogły podziwiać piękno drzew w jesiennej szacie i zdobyć wiedzę na ich temat. Głównym punktem programu było sadzenie drzewek obok budynku naszej szkoły (10 jodeł, 1 klon, 1 lipa), jako znak, że jesteśmy miłośnikami przyrody i najbliższego otoczenia. Dzieci bardzo zaangażowały się w sadzenie swoich drzewek, ponieważ było to dla nich nowe doświadczenie. Wszystkie nasze działania uwieczniliśmy na zdjęciach. Mamy nadzieję, że wpłyną one pozytywnie na uwrażliwianie dzieci, a w przyszłości nasi absolwenci będą prawdziwymi miłośnikami przyrody i otaczającego ich świata.

Barbara Joniec

Szkoła Podstawowa im. Marii Dąbrowskiej w Nowym Rybiu

Dnia 15. 10. 2012 r. w Szkole Podstawowej im. Marii Dąbrowskiej w Nowym Rybiu odbyła się uroczystość ślubowania klasy I, Dzień Edukacji Narodowej oraz Święto Drzewa.

W uroczystości udział wzięli Dyrektor Szkoły Grażyna Stalmach, nauczyciele pracujący w tej placówce, nauczyciele – emeryci Pani Zofia Sternal, Pani Irena Dudek, rodzice pierwszaków, Zarząd Rady Rodziców, Nadleśniczy Nadleśnictwa Limanowa Pan Ireneusz

Mąka, pracownicy administracji i obsługi szkoły oraz cała społeczność szkolna.

Uroczyste powitanie wszystkich gości przez Panią Dyrektora odbyło się na sali gimnastycznej o godz. 12. 00, a następnie dzieci zaprezentowały bogaty program artystyczny związany z Dniem Nauczyciela. W trakcie akademii odbyło się również uroczyste pasowanie na uczniów dzieci z klasy I. Dzieci z entuzjazmem powtarzały słowa ślubowania, które dyktowała im wychowawczyni klasy Pani Iwona Gawlak. Na zakończenie występu wszyscy uczniowie wraz ze szkolnym chórem „Kanon” wyśpiewali pedagogom i wszystkim pracownikom szkoły piękne życzenia.

Ostatni punkt uroczystości nawiązywał do „Święta Drzewa”, które już nie pierwszy raz obchodzimy w naszej szkole. Święto to uczy dzieci jak ogromną wartością jest dla człowieka zieleń, a zwłaszcza drzewa. Starym zwyczajem uczniowie klas pierwszych wraz z rodzicami zasadzili drzewka, które w tym roku dostarczył nam Pan Ireneusz Mąka z Nadleśnictwa Limanowa. Od dziś na terenie naszej szkoły można spotkać drzewka z gatunku: sosna, jodła, czarna olcha, jawor i świerk. Mamy ogromną nadzieję, że zasadzone drzewka będą szybko wzrastać i upiększać teren wokół szkoły. Jest to piękna i wspaniała inicjatywa, dlatego warto ją kontynuować w przyszłości na terenie naszej gminy.

Po zakończeniu sadzenia wszyscy udali się na wspólny posiłek, który przebiegł w życzliwej i radosnej atmosferze.

Małgorzata Ryś Grażyna Stalmach

Szkoła Podstawowa nr 1 w Siekierczynie

W październiku 2012 roku po raz drugi Szkoła Podstawowa nr 1 w Siekierczynie włączyła się w obchody „Święta Drzewa”. Akcje poprzedziły zajęcia tematyczne, na których dzieci poznały różne gatunki drzew liściastych i iglastych, ich owoce oraz znaczenie lasów dla człowieka. Organizowane wycieczki do lasu umożliwiły dzieciom sprawdzenie wiedzy w praktyce. W ramach akcji uczniowie zrobili gazetkę informacyjną pt. „Drzewo – symbol życia, trwałości i szczęścia” oraz wykonali prace plastyczne na konkurs pt. „Jesienne drzewo”. 18 października w naszej szkole gościliśmy pana leśniczego, który ciekawie opowiadał o swojej pracy, o zwierzętach żyjących w lasach, przypominał jak należy zachowywać się w lesie, oraz o konieczności ochrony drzew i ich znaczeniu dla człowieka. Następnie dokonano wyboru najpiękniejszej i najbardziej pomysłowej pracy konkursowej. Po rozdaniu nagród dzieci wraz z wychowawcami i panem leśniczym udali się na plac szkolny gdzie z wielkim zaangażowaniem posadzili 5 sadzonek sosny zwyczajnej. Na zakończenie nasi wychowankowie obiecali opiekować się posadzonymi drzewkami, aby jak najdłużej zdobiły teren naszej szkoły. Dla nas wszystkich ten dzień był niezwykle i będziemy go długo wspominać.

Urszula Biernat

Szkoła Podstawowa nr 1 w Kamienicy

Już po raz czwarty Szkoła Podstawowa nr 1 w Kamienicy podjęła współpracę z Powiatowym Centrum Ekologicznym oraz Nadleśnictwem Limanowa. Celem tej współpracy była organizacja Święta Drzewa – programu edukacji ekologicznej Klubu Gaja.

Chcąc się przyczynić do zmniejszenia skutków zmian klimatu, myśląc o estetyce najbliższego otoczenia, uczniowie klasy 4b- przedstawiciele

Klubu Młodego Przyrodnika - już na początku października rozpoczęli przygotowania do Święta. Zaczęli od plakatu reklamującego program, zgromadzili materiały na temat działalności drzew, przygotowali magiczne drzewko, którego listki ozdobiły informacje, będące argumentami, dlaczego warto sadzić drzewa. 16 października odwiedził nas pracownik Nadleśnictwa Limanowa - Pan Jakub Zygarowicz. Po krótkiej pogadance dotyczącej życia lasów naszej okolicy uczniowie pod czujnym okiem i zgodnie ze wskazówkami leśnika wykopali dołek, złożyli zielone ślubowanie i posadzili drzewko. Uczestnictwo w programie „Święto Drzewa” przysporzyło naszym uczniom wiele radości, dało poczucie, że oni też mogą coś zrobić dla naszej planety. Często zerkają jak rozwija się nasz okaz, przygotowują tabliczkę z imieniem „jodełki”.

Aneta Majewska

Szkoła Podstawowa Nr 2 w Siekierczynie

Celem akcji jest inicjowanie działań proekologicznych w środowisku lokalnym oraz uzmysłowienie uczniom, jak ważne jest świadome korzystanie z zasobów leśnych, to aktywna edukacja społeczna o zmianach klimatycznych w kontekście ochrony drzew.

Uczniowie Szkoły Podstawowej Nr 2 w Siekierczynie w ramach akcji „Święto Drzewa” podjęli różnorodne działania ekologiczne: sadzenie drzew, zbiórka makulatury, puszek i butelek z tworzywa. W szkole

rozwieszono plakaty informujące o akcji „Święto Drzewa”.

Zorganizowałem z młodzieżą uroczysty apel, na którym wyjaśniono pojęcie lasu, i przypomniano jakie las pełni funkcję. Uświadomiono, jaki wpływ na istnienie lasów ma cywilizacja i zwrócono uwagę na konieczność poszanowania otaczającej nas przyrody.

Od lat szkoła współpracuje ze Centrum Ekologicznym przy Starostwie Powiatowym w Limanowej, z Nadleśnictwem w Limanowej, które już kilka razy przekazało szkole sadzonki drzew. Dzięki takiej współpracy teren wokół szkoły dzisiaj porastają bujne drzewa takie jak: brzozy, wierzby, świerki, sosny, modrzewie, jarzębiny, buki, lipy. Kontynuując tę współpracę przystąpiliśmy do akcji „Święto Drzewa” zamówiliśmy sadzonki drzew świerka 45 szt.

W dniu 18.10.20012r. na spotkanie z dziećmi do szkoły przybył przedstawiciel Powiatowego Centrum Ekologicznego Pan Piotr Ociepka. Pan Piotr zapoznał uczniów z podstawowymi problemami dotyczącymi ochrony lasów - a następnie pokazał i omówił dokładnie jak należy sadzić drzewa. Po instruktażu sadzonki świerka wspólnie zasadziliśmy na terenie szkolnym. Uczniowie podjęli zobowiązanie, że przez okres uczęszczania do szkoły – będą się tymi drzewkami opiekować. Zakończyliśmy w naszej szkole akcję „Święto Drzewa”, ale dalej będziemy się troszczyć o okolice i pobliski las. Planujemy dalszą współpracę z Nadleśnictwem, udział w kolejnych akcjach, które ratują nasze środowisko.

Stanisław Zoń

Szkoła Podstawowa Nr 3 w Kasince Małej

W dniu 25 października br. odbyła się wielka zielona akcja międzynarodowa, której celem było wspólne sadzenie drzew z okazji obchodów ŚWIĘTA DRZEWA. Jest to program Klubu „Gaja” realizowany od 2003 roku. Podstawowym jego założeniem jest edukacja dla rozwoju zrównoważonego i podnoszenia świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie ochrony środowiska oraz zainspirowanie uczestników do podjęcia lokalnych działań dotyczących sadzenia i ochrony

drzew w celu zmniejszenia skutków zmian klimatu na Ziemi. Lasy Państwowe, które są partnerem programu, udostępniają sadzonki drzew i służą pomocą swoich specjalistów. Inicjator akcji, Klub „Gaja”, w tym roku obchodzi swoje 10-lecie.

Z tej właśnie okazji Szkoła Podstawowa Nr 3 w Kasince Małej postanowiła zapoczątkować nową tradycję i włączyć się w akcję sadzenia drzew. Społeczność uczniowska, nauczyciele, Dyrektor Szkoły oraz zaproszeni goście: Sołtys wsi Pani Helena Kania i pracownik Lasów Państwowych Pan Stanisław Biedrończyk wysłuchali części artystycznej w wykonaniu uczniów klas IV – VI, którzy recytowali wiersze oraz przedstawili kilka ważnych informacji na temat ogromnego znaczenia drzew dla stanu naszego środowiska, naszej Ziemi i dla nas samych. Następnie Pan Biedrończyk opowiedział uczniom o specyfice swojej pracy, przekazał materiały edukacyjne, zdjęcia i foldery, a także objaśnił na czym polega warstwowa budowa lasu. Dzieci nauczyły się wielu ciekawych rzeczy m.in. jak rozpoznać drzewo czy krzew po kształcie liści oraz korze okrywającej jej pień. Po zakończonym apelu wszyscy udali się na zewnątrz w celu posadzenia drzewek. Od Lasów Państwowych szkoła otrzymała zielony prezent w postaci 6 sadzonek sosny oraz budki lęgowej dla sikorek. Pierwsze drzewko zasadziła Pani Dyrektor, drugie Pani Sołtys, kolejne poszczególne klasy z wychowawcami. Wszyscy bardzo odpowiedzialnie podeszli do inicjatywy. Dowodem na to jest wielkie zainteresowanie i zaangażowanie uczniów szkoły, którzy w tym dniu nawet strojem wyrazili jedność z przyrodą - wszyscy ubrali się na zielono. Obiecali również opiekować się swoimi drzewkami i szanować zieleń, nie tylko wokół szkoły.

Barbara Tokarz

**Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Marii Dąbrowskiej
i Niepubliczne Gimnazjum im. Jana Pawła II w Piekielku**

Szkolne Święto Drzewa obchodzone dnia 26.10.2012 roku. Uczniowie wszystkich klas wraz z wychowawcami realizowali zadania przydzielone w trzech kategoriach wiekowych i podane już na miesiąc przed planowanym terminem uroczystości. Wszystkie zadania zostały wykonane i nagrodzone dzięki sponsorowi nagród Nadleśnictwu Limanowa. Obecność pana Jakuba Zygarowicza oraz jego prelekcja uświetniła naszą uroczystość.

Gazetki klasowe, prace

plastyczne i plakaty, prezentacje multimedialne oraz kompozycje kwiatowo – owocowo – warzywne były wykonane z dużym zaangażowaniem dzieci i młodzieży.

Klasy 0-3 SP

„Drzewo obietnic” – przedstawiciele każdej klasy 0-3 SP na dużym modelu drzewa znajdującym się na holu, zawieszają kolorowe jesienne liście (5 sztuk)- ze złożoną pisemną obietnicą związaną z ochroną drzew i ochroną przyrody.

Każda klasa na tydzień przed planowanym Świętem Drzewa przygotowuje okolicznościową gazetkę klasową.

Plakat, praca plastyczna pt. „Las w moich oczach” (format, technika dowolna).

Klasy 4-6

„Pamiętajmy o ogrodach” – konkurs na najpiękniejszą kompozycję owocowo – warzywną, którą należy przynieść rano w dniu Święta Drzewa na miejsce imprezy.

Każda klasa na tydzień przed planowanym Świętem Drzewa przygotowuje okolicznościową gazetkę klasową.

Plakat, praca plastyczna pt. „Warstwowość lasu” (format, technika dowolna).

Klasa 1 gimnazjum

Prezentacja multimedialna nt. „Znaczenie i symbolika drzew”.

Każda klasa na tydzień przed planowanym Świętem Drzewa przygotowuje okolicznościową gazetkę klasową.

Plakat, praca plastyczna pt. „Świadomi zagrożenia lasów” (format, technika dowolna).

Klasa 2 gimnazjum

Prezentacja multimedialna – nt. „Osobliwe drzewa w Piekielku i okolicy” (kształt, wiek, historia, znaczenie dla ludzi)

Każda klasa na tydzień przed planowanym Świętem Drzewa przygotowuje okolicznościową gazetkę klasową.

Plakat, praca plastyczna pt. „Świadomi zagrożenia lasów” (format, technika dowolna).

Klasa 3 gimnazjum

Prezentacja multimedialna – Drzewa, które zmieniają życie ludzi(właściwości zdrowotne).

Każda klasa na tydzień przed planowanym Świętem Drzewa przygotowuje okolicznościową gazetkę klasową.

Plakat, praca plastyczna pt. "Świadomi zagrożenia lasów" (format, technika dowolna).

Nauczyciel biologii:

Barbara Twaróg

Szkoła Podstawowa w Przyszowej

W bieżącym roku szkolnym koło przyrodników posadziło na terenie szkoły 10 drzew: brzozy, lipy i jesiony. Przy sadzeniu pomagał nam leśniczy z Nadleśnictwa Stary Sącz, wnikliwie pilnując nas, czy prawidłowo wkładamy system korzeniowy do gleby. Nauczyciele przeprowadzili nam kilka ciekawych lekcji na temat znaczenia i ochrony drzew w Polsce i na świecie.

Anna Nowak

Szkoły Podstawowej w Stróży

W 18.10.2012r., 23 uczniów Szkoły Podstawowej w Stróży posadzili w ogrodzie szkolnym w obecności pani dyrektor - Doroty Spyrki 4 jodły. Pan leśniczy Czesław Bogacz czuwał nad prawidłowym przebiegiem prac związanych z posadzeniem drzewek. Następnie dzieci wzięły udział w przygotowanych konkursach przyrodniczych. Jak co roku dzieci wykazały się dużą aktywnością.

Bogumiła Śmiałek

Szkoła Podstawowa w Szyku

18 października 2012 roku w Szkole Podstawowej w Szyku odbyło się z okazji Święta Drzewa sadzenie drzewek, które przywiózł pan leśniczy z Nadleśnictwa Limanowa. Udział wzięli uczniowie starszych klas 4 – 6 (42 dzieci) oraz dwóch opiekunów i pan konserwator. Zasadziliśmy 25 drzewek: 15 świerków i 10 sosen.

Joanna Wojtas

Zespół Szkół im. Św. Kingi w Ujanowicach

Nasza szkoła w październiku 2012 roku po raz kolejny przystąpiła do X edycji programu edukacyjno – ekologicznego pt. „Święto drzewa”, który poświęcony jest sadzeniu i ochronie drzew oraz popularyzacji znaczenia drzew w biosferze. Organizatorami tego przedsięwzięcia byli nauczyciele przyrody, biologii i geografii, a do akcji przystąpili uczniowie z całej placówki. Głównymi założeniami tygodniowej

tematyki dotyczącej „Święta Drzewa”, było:

Wyrobienie w dzieciach emocjonalnego stosunku do środowiska przyrodniczego.

Rozwijanie postaw proekologicznych. Zapoznanie z tematyką dotyczącą ochrony drzew oraz popularyzacją znanych gatunków drzew występujących na naszym terenie. Zachęcanie do zaangażowania się w działania na rzecz ochrony środowiska. Ukazanie zalet drzewa dla człowieka i przyrody.

W związku z przystąpieniem do akcji zrealizowaliśmy następujące zadania:

Uczniowie wykonali gazetki tematyczne. Na terenie szkoły rozwieszono plakaty informujące o „Święcie drzewa”. Przeprowadzono pogadanki nt. znaczenia drzew w przyrodzie oraz ich roli w życiu człowieka. Zorganizowano wycieczki do lasu, celem poznania występujących na terenie Ujanowic gatunków drzew i krzewów. Wraz z uczniami posadzono na terenie przyszkolnym 10 drzewek, które otrzymaliśmy od nadleśnictwa Limanowa. W październiku z okazji „Święta drzewa” na spotkanie z dziećmi do szkoły przybył przedstawiciel Powiatowego Centrum Ekologicznego – pan Piotr Ociepka, który przywiózł nam sadzonki. Pan Piotr pokazał nam i omówił dokładnie jak należy sadzić drzewa.

Wszyscy uczniowie wykazali wielkie zaangażowanie w przygotowanie i przeprowadzenie obchodów „Święta drzewa”. Nasze działania uwieczniliśmy na zdjęciach. Uważamy, że tego

typu zajęcia mają wielki wpływ na kształtowanie pozytywnych zachowań ekologicznych. Dlatego w przyszłym roku również, weźmiemy udział w tej akcji.

Marta Augustyn

Agnieszka Lasyk

Zespół Placówek Oświatowych w Jurkowie

Święto Drzewa w Zespole Placówek Oświatowych w Jurkowie obchodziliśmy 30 października 2012 roku. Uczniowie podjęli różnorodne działania mające na celu promowanie tego święta oraz znaczenia drzew dla wszystkich organizmów żywych.

Klasy I - III szkoły podstawowej wykorzystując bogactwa lasu wykonali piękne zwierzątka.

Ponadto przygotowali prace plastyczne „Drzewo w różnych porach roku”.

Klasy IV-VI oraz I - III gimnazjum przygotowali w języku angielskim plakaty zachęcające do udziału w święcie drzewa. Uczniowie klas IV – VI wykonali piękne kompozycje owocowo warzywne.

Uwieńczeniem trudu pracy uczniów było rozstrzygnięcie konkursów, gdzie głównym jurorem był pan leśniczy Jakub Zygarowicz. On też wręczył ufundowane przez Nadleśnictwo nagrody tym, których prace były najciekawsze. Pozostali uczestnicy otrzymali słodką nagrodę pocieszenia i upominki.

Całą uroczystość uświetnił występ grupy Ekologów z klasy IV i piosenka wykonana w języku angielskim przez najmłodszych uczestników „Czego potrzebuje drzewo do życia”.

Ostatnim punktem było posadzenie pięknej jodełki przekazanej przez pana leśniczego.

Beata Marek

Zespół Placówek Oświatowych im. Jana Pawła II w Podobinie

W tym roku szkolnym po raz piąty uczniowie Zespołu Placówek Oświatowych im. Jana Pawła II w Podobinie wzięli udział w Święcie Drzewa. 23 października przedstawiciele Kółka Przyrodniczego zasadzili na terenie szkoły cztery sadzonki: lipy, buka, jodły i świerka. Akcja możliwa była dzięki współpracy z Gorczański Parkiem Narodowym oraz Nadleśnictwem Limanowa, którego pracownicy brali udział w sadzeniu drzewa.

Joanna Wójtowicz

Zespołu Placówek Oświatowych w Skrzydlnej

W dniu 17.10.2012r. 20 uczniów klasy czwartej Zespołu Placówek Oświatowych w Skrzydlnej posadziło 4 drzewka (jodły). Drzewka dostarczył pan leśniczy Czesław Bogacz, który w czasie sadzenia instruiował dzieci, jak należy poprawnie sadzić drzewa. W tym dniu uczniowie przystąpili do konkursów dotyczących umiejętności rozpoznawania pospolitych gatunków drzew i krzewów.

Bogumiła Śmiałek

Zespół Placówek Oświatowych w Mszanie Górnej

W dniu 23.10.2012 r. we wtorek o godzinie 11:30 w Zespole Placówek Oświatowych w Mszanie Górnej odbyły się obchody Święta Drzewa. W tym dniu przybyli do naszej szkoły pracownicy Gorczańskiego Parku Narodowego – starszy specjalista do spraw dydaktyki Pani Anna Kurzeja oraz podleśniczy Obwodu Ochronnego Suhora Pan Michał Kosiarski.

W obchodach brali udział wyżej wymienieni goście, Dyrektor Szkoły Pani Marta Skowronek,

uczniowie Szkoły Podstawowej klasy czwartej, piątej i szóstej, oraz czworo uczniów gimnazjum uczestniczących w projekcie edukacyjnym związanym z tym Świętem.

Obchody rozpoczęły się w sali biologicznej, gdzie w ramach projektu edukacyjnego z biologii pod opieką nauczyciela Heleny Domagały uczennice gimnazjum z klasy III Sylwia Skiba Karolina Kołodziejczyk i Joanna Majerczyk przedstawiły prezentacje na temat sadzonych gatunków drzew w tym dniu. Prezentacja zawierała informacje o buku zwyczajnym, olszy szarej, lipie szerokolistnej, jaworze klonie, sosnie zwyczajnej

Po skończonej prezentacji uczestnicy wyszli na zewnątrz, by posadzić w wybranych wcześniej miejscach przywiezione sadzonki drzew. Posadzonych zostało 8 drzew; 4 olsze czarne, 1 buk, 1 lipa, 1 jawor, 1 sosna. Drzewa dostarczone zostały przez przybyłych na obchody pracowników GPN. W sadzeniu drzew pomagał Pan Podleśniczy wyjaśniając w jaki sposób należy sadzić drzewa i jak potem je pielęgnować. Uczniowie z zaangażowaniem słuchali i aktywnie pomagali w sadzeniu.

Helena Domagała

Zespół Szkół Ogólnokształcących w Dobrej

W naszej szkole Święto Drzewa obchodziliśmy 15 października. W tym dniu gościł u nas przedstawiciel Nadleśnictwa Limanowa Pan Bogdan Pawłowski. W pierwszej części odbyło się wspólne spotkanie wszystkich uczniów na sali gimnastycznej gdzie pan nadleśniczy przeprowadził krótką pogadankę na temat lasu i jego funkcji. Następnie przedstawiciele wszystkich klas, na działce szkolnej zasadzili drzewka pod przewodnictwem i nadzorem pana leśniczego, który

wyjaśnił uczniom zasady sadzenia drzew. Przewodniczący Szkoły podstawowej i

Gimnazjum, zasadzili swoje drzewka, które tradycyjnie otrzymają imiona tych uczniów. Łącznie zasadzono 5 jodełek i 7 sosen.

Danuta Stokłosa Marek

Zespół Szkół im. KEN w Tymbarku

17 października w naszej szkole już po raz kolejny obchodziliśmy Święto Drzewa. Tym razem uczniowie klasy II o profilu pożarniczym wraz z przedstawicielem Nadleśnictwa Limanowa posadzili 30 świerków. Pan Leśniczy w trakcie prac służył fachową poradą a także opowiedział wiele ciekawych „leśnych historii”.

Sadzenie drzew z okazji Święta Drzewa stało się już naszą szkolną tradycją i możemy pochwalić się już ok. 200

zasadzonymi drzewami, które upiększają teren wokół szkoły wzbogacając i odświeżając stary piękny drzewostan. Staraliśmy się aby akcja sadzenia drzewek miała jak najszerszy aspekt edukacyjny więc wykonaliśmy na tablicy gazetkę przypominającą całej społeczności szkolnej o obchodzonym święcie. Dumnie patrzymy na rosnące drzewka i już dzisiaj deklarujemy udział w kolejnej edycji Święta Drzewa.

Justyna Bartusiak

Zespół Szkół w Starej Wsi II

Drzewo - symbol życia, trwałości i szczęścia wciąż przekonuje do siebie coraz to nowych zwolenników. Klub Ekozakręcenie z Kołem Biologicznym włączyli się w X edycję Święta Drzewa, programu ekologicznego Klubu Gaja. Zebraли informacje i ciekawostki dotyczące drzew rosnących w okolicy, a następnie umieścili je pod drzewkiem próśb na głównym korytarzu szkoły. Przeprowadzili wśród koleżanek i kolegów konkurs plastyczny „Moje ulubione

drzewo". 18 października przybył na spotkanie z uczniami przedstawiciel Powiatowego Centrum Ekologicznego pan Piotr Ociepka, który przywiózł z Nadleśnictwa Limanowa 20 sadzonek świerka, sosny i brzozy. Członkowie kół usłyszeli wiele cennych wskazówek dotyczących prawidłowego sadzenia drzewek oraz ich pielęgnacji. Mamy nadzieję, że za kilka lat sadzonki zamienią się w wysokie drzewa. *Dominika Lisek, Małgorzata Opiela*

Szkoła Podstawowa nr 2 w Zespole Szkoły i Przedszkola w Mszanie Górnej

W roku szkolnym 2012/2013 uczniowie klas IV-VI Szkoły Podstawowej nr 2 w Zespole Szkoły i Przedszkola w Mszanie Górnej przystąpili do X edycji programu edukacyjno-ekologicznego pt. „Święto Drzewa”. Zadaniem programu jest popularyzacja wśród młodzieży szkolnej wiedzy na temat ochrony drzew oraz ich znaczenia w biosferze.

„Święto Drzewa” jest programem edukacji ekologicznej Klubu Gaja. Jest to ogólnopolska i międzynarodowa akcja sadzenia

drzew, która odbywa się co roku 10 października. „Zasadźmy drzewo dla pokoju” – to piękne i wartościowe przesłanie, które w tym roku szkolnym towarzyszy uczniom Szkoły Podstawowej nr 2 w Zespole Szkoły i Przedszkola w Mszanie Górnej. 10 października pod opieką pani dyrektor Stanisławy Nowak i pani Marty Malarz, nauczyciela przyrody, uczniowie zagospodarowali teren przy szkole pod mini „młodnik”. Korzystając z pięknej jesiennej pogody uczniowie naszej szkoły na czele z panią dyrektorem pod czujnym okiem pracownika z Gorczańskiego Parku Narodowego, pani Anny Kurzei i pana leśniczego z Nadleśnictwa w Limanowej udali się na plac szkolny, aby posadzić młode drzewka, które ufundowało Nadleśnictwo w Limanowej. Uczniowie uważnie słuchali informacji na temat sadzenia drzewek, które przekazywał im pan leśniczy i bardzo chętnie sadzili drzewka, jak również porządkowali teren wokół powstałego „młodnika”. Podczas wykonywania tych prac dzieciom towarzyszyło światowe przesłanie „Sadzimy drzewo dla pokoju”. Uczniowie zrozumieli, że pokój na ziemi zależy także od tego, czy będziemy w stanie zachować środowisko naturalne dla przyszłych pokoleń. Przyniesione przez pana leśnika sadzonki świerka, jodły i sosny będziemy przez długi czas pielęgnować i bacznie obserwować ich rozwój.

Marta Malarz

Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Limanowej

19.X.2012 roku nasza szkoła po raz kolejny przystąpiła do programu edukacyjno-ekologicznego pt. „ŚWIĘTO DRZEWA”, który poświęcony jest sadzeniu i ochronie drzew oraz popularyzacji znaczenia drzew w biosferze. Do akcji przystąpiło 24 uczniów. Pod bacznym okiem nauczycieli i Pana Piotra Ociepki na terenie przyszkolnym zostało posadzonych 16 młodych sadzonek świerków, które otrzymaliśmy od Nadleśnictwa Limanowa.

Beata Zborowska

Zespół Szkół w Jodłowniku

W dniu 23 października 2012 r. w Zespole Szkół w Jodłowniku odbyło się sadzenie drzew w ramach akcji „Święto drzewa”. Uczniowie klasy II gimnazjum z pomocą nauczyciela biologii – p. Adama Noworolnika oraz szkolnego konserwatora – p. Józefa Niewolskiego, posadzili na posesji szkolnej 100 sadzonek. Drzewka zostały dostarczone przez p. Stanisława Twarogę pracownika Nadleśnictwa Limanowa. *Joanna Twaróg*

9. Zorganizowane warsztaty, konferencje, prelekcje

22 marca na sali konferencyjnej Starostwa Powiatowego w Limanowej odbyło się spotkanie z nauczycielami biologii, przyrody i geografii ze szkół Powiatu Limanowskiego.

Konferencję otworzył **Franciszek Dziejna** Wicestarosta Limanowski, witając gości i przedstawiając cel konferencji, jakim było zapoznanie nauczycieli z tegorocznym programem edukacji ekologicznej prowadzonej przez Starostwo Powiatowe w Limanowej. Następnie głos zabrała **Anna Fabia** dyrektor Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa omawiając szczegóły Programu edukacji ekologicznej - VII edycja 2012. Przedstawiono tegoroczną edycję konkursu wiedzy o ochronie przyrody na terenie powiatu limanowskiego jak również opisano nowe publikacje, które zostaną wydane w tym roku, m. in.: ulotka „Segreguj odpady” dofinansowana przez WFOŚiGW w Krakowie, „Atlas roślin chronionych, rzadkich i zagrożonych powiatu limanowskiego” dofinansowany ze środków PROW, oraz oznakowanie drugiej części powiatowej ścieżki przyrodniczo-edukacyjnej „Limanowa-Jaworz”.

W konferencji oprócz nauczycieli z 36 szkół powiatu limanowskiego udział wzięli także zaproszeni goście: **Piotr Król** z Nadleśnictwa w Krzeszowicach, który przedstawił Społeczną kampanie informacyjno–edukacyjną „Świadomi zagrożenia” dotyczącą zagrożenia pożarowego w lasach; **Jacek Wać** - Członek Zarządu Fundacji Recal, który przedstawił aktualne projekty lojalnościowe oraz konkursy związane z recyklingiem puszek aluminiowych skierowane do dzieci i młodzieży; **Jan Legutko** Nadleśniczy Nadleśnictwa Limanowa, który przedstawił aktualne możliwości współpracy szkół z Lasami Państwowymi na terenie Powiatu Limanowa oraz kolejną edycję konkursu fotograficznego „Leśne inspiracje”.

W dalszej kolejności zostały omówione aktualne oferty edukacyjne dla placówek szkolnych Fundacji Wspierania Inicjatyw Ekologicznych w Krakowie oraz Fundacji Nasza Ziemia w Warszawie. Zostały również wręczone liczne materiały edukacyjne, pomoce dydaktyczne, scenariusze zajęć w przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjach dotyczące odnawialnych źródeł energii, plakaty edukacyjne, oraz liczne publikacje w dziedzinie Ekologii i ochrony przyrody.

27 września na sali konferencyjnej Starostwa Powiatowego w Limanowej odbyło się spotkanie z nauczycielami biologii, przyrody i geografii ze szkół Powiatu Limanowskiego.

Konferencję otworzyła **Anna Fabia** dyrektor Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa przedstawiając porządek konferencji oraz przypominając o trwających oraz zrealizowanych w tym roku projektach w ramach programu edukacji ekologicznej społeczeństwa powiatu limanowskiego.

Franciszek Dziedzina Wicestarosta Limanowski, podziękował nauczycielom za współpracę i zaangażowanie we wspólnie prowadzą z powiatem edukację ekologiczną. *„Cieszę się, że Państwo tak licznie bierzecie czynny udział w naszych projektach oraz realizujecie projekty służące zwiększeniu świadomości ekologicznej dzieci i młodzieży w naszych szkołach”* mówił na spotkaniu Wicestarosta.

Na spotkaniu odbyła się prezentacja multimedialna pn. *„Selektywna zbiórka odpadów”* przygotowana przez **Dominika Łomzika** reprezentującego Firmę Łomzik, oraz prezentacja Firmy Kingspan Environmental – producenta pojemników na odpady przygotowana przez **Grzegorza Gubałę**.

W dalszej części omawiano tegoroczną edycję konkursu wiedzy o ochronie przyrody na terenie powiatu limanowskiego jak również tegoroczną X akcję sadzenia drzew. W tym temacie zabrali głos **Jakub Zygarowicz** z Nadleśnictwa Limanowa oraz **Wiesław Klimek** z Nadleśnictwa Stary Sącz, którzy przedstawili tegoroczną ofertę sadzonek, które szkoły mogą wykorzystać w Święcie Drzewa.

Podczas konferencji został zaprezentowany *Atlas Roślin Chronionych, zagrożonych i ginących powiatu limanowskiego* wydany przez Starostwo Powiatowe w Limanowej a dofinansowany ze środków zewnętrznych w ramach działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” dla małych projektów, w ramach działań Osi 3 objętego PROW 2007-2013 oraz najnowsze ulotki na temat segregacji odpadów na naszym terenie dofinansowane przez

WFOŚiGW w Krakowie. Zachęcono również nauczycieli aby razem z młodzieżą wybrali się na powiatową ścieżki przyrodniczo-edukacyjną „Limanowa-Salaszc-Jaworz”, która w tym roku została oznakowana w terenie.

Na koniec zostały omówione aktualne oferty edukacyjne dla placówek szkolnych Fundacji Wspierania Inicjatyw Ekologicznych w Krakowie oraz Fundacji Nasza Ziemia w Warszawie. Zostały również wręczone liczne materiały edukacyjne, pomoce dydaktyczne, scenariusze zajęć w przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjach dotyczące edukacji ekologicznej w terenie, nt. ptasiej natury, plakaty edukacyjne, oraz liczne publikacje w dziedzinie Ekologii i ochrony przyrody.

W konferencji wzięli udział nauczyciele z ponad 50 szkół powiatu limanowskiego. Konferencję zakończył **Mieczysław Uryga** Członek Zarządu Limanowskiego dziękując za zaangażowanie nauczycieli w sprawy edukacji ekologicznej powiatu życząc udanych realizacji projektów oraz sukcesów dla wychowanków w konkursach ekologicznych.

Podyskutujmy o klimacie! – to hasło, pod którym odbyła się 15 listopada 2012 roku powiatowa debata klimatyczna. Debata zorganizowana była przez Instytut na rzecz Ekorozwoju i Związek Powiatów Polskich. Debata objęta była patronatem Starostwa Powiatowego w Limanowej. Organizatorzy debaty chcieli, aby ochrona klimatu stała się istotnym punktem w strategiach rozwoju powiatów.

Celem Debaty Klimatycznej było wypracowanie społecznych założeń dla Powiatowego Programu Niskowęglowego Pozwoju, czyli strategii rozwoju przy założeniu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych.

Debatę Klimatyczną otworzył **Jan Puchala** Starosta Limanowski, który wspomniał o jakże ważnym podejściu społeczeństwa do ochrony środowiska, a w tym przypadku ochrony klimatu. *Takie debaty to ważny krok do wypracowania sprawnego systemu reagowania na zmiany klimatu, a tym samym wynikiem ich będzie doskonałym materiałem poglądowym, który pozwoli na kształtowanie polityki klimatycznej odpowiadającej potrzebom na poziomie powiatu - powiedział Starosta.*

W debacie uczestniczyli także: **Franciszek Dziejna** Wicestarosta Limanowski, **Mieczysław Uryga** Członek Zarządu Powiatu Limanowskiego, **Bolesław Żaba** Wójt Gminy Mszana Dolna, **Adam Dudek** Prezes Banku Spółdzielczego w Limanowej

Ostatnio obserwowane zjawiska pogodowe powodujące straty gospodarcze przestają być traktowane w kategoriach anomalii pogodowych. Coraz silniejsze trąby powietrzne, nagłe burze z gradobiciem w lecie, przedłużające się okresy suszy lub lokalne podtopienia po nagłych, obfitych deszczach przekonują o istnieniu zmian klimatu nawet najzagorzalszych sceptyków. Oprócz tego, Polska, pozostaje jednym z Państw Unii Europejskiej, w których emituje się najwięcej gazów cieplarnianych. Tak więc tematów do poważnej debaty nie brakowało.

Podczas debaty zastanawiano się nad uwarunkowaniami dla rozwoju gospodarki regionu, jakie wynikają ze zmian klimatu oraz adaptacji do nich. Celem debaty była dyskusja na temat rozwoju gospodarczego powiatu do 2030 roku, biorąc pod uwagę zmieniające się uwarunkowania klimatyczne. Podjęta została dyskusja na temat tego, jak powinna wyglądać przyszłość powiatu w związku z ryzykiem zmiany klimatu. Czy powiat może stać się samowystarczalny energetycznie i czysty ekologicznie? Jak powiat może zaadaptować się do nowych warunków klimatycznych? Jak wynika z wielu analiz, zmiany klimatu w dużej mierze spowodowane są przez działalność człowieka, która zwiększa emisję CO₂ do atmosfery. Powoduje to ocieplenie klimatu i jego nieprzewidywalne zmiany. Istotne zatem staje się zarówno ograniczenie emisji CO₂, jaki i adaptacja do zmian klimatu. Jak przekonują pomysłodawcy debat, eksperci z Instytutu na rzecz Ekorozwoju, "sposobów" na klimat w powiecie jest wiele.

W ramach projektu Dobry Klimat dla Powiatów chcemy zachęcić mieszkańców nie do narzekań na klimat, ale do konstruktywnej dyskusji o tym jak się do jego zmian adaptować. Co robić w powiecie, aby ograniczyć emisję CO₂ i jednocześnie oszczędzić pieniądze, aby zamiast na ogrzewanie przeznaczyć je np.: na przybory szkolne dla dzieci lub dodatkowe świadczenia lekarskie. Chcemy też zwrócić uwagę na fakt wyczerpywania się surowców naturalnych i w związku z tym wzrost ich cen. Naszym przykładem dobrych praktyk na rzecz ochrony klimatu w powiatach są rozwiązania przyjęte w Kornwalii, jednego z biedniejszych regionów Wielkiej Brytanii. Tam rozwiązania i działania pro klimatyczne przyczyniły się, z jednej strony, do poprawy życia i zdrowia wielu mieszkańców, a z drugiej strony do dużych oszczędności w budżecie regionu – wyjaśnia Wojciech Szymalski koordynator projektu Dobry klimat dla Powiatów.

10. Efekty ekologiczne i społeczne i materialne

- Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu limanowskiego,
- Umiejętność przestrzegania zasad ładu i porządku w miejscach publicznych,
- Dostrzeganie zagrożeń dla współczesnej cywilizacji wynikających z nieracjonalnego korzystania z zasobów środowiska i z nierównomiernego poziomu życia w różnych regionach świata,
- Przyciągnięcie uwagi społeczeństwa limanowskiego na problemy związane z ochroną gatunkową roślin naczyniowych na terenie powiatu,
- Edukacja florystyczna na ścieżce przyrodniczo-edukacyjnej,
- Ilość ulotek „Segreguj odpady” 5000 szt
- Ilość tablic informacyjnych ścieżki przyrodniczo-edukacyjnej 7 szt.
- Wydanie Atlasu roślin chronionych, rzadkich i zagrożonych powiatu limanowskiego” w nakładzie 1 000 szt.
- Posadzenie drzew 439 przy pomocy 1636 osób z 25 szkół
- Wywiezienie baterii
- Zebranie 6940 kg makulatury, wpływ do budżetu kwoty 555,20 zł
- Ilość osób w konkursach 90 z 47 szkół
- 3 konferencje w których łącznie wzięło udział 104 osób

11. Finansowanie

Całość programu jest finansowana z budżetu powiatu limanowskiego, części przeznaczony na ochronę środowiska, Dział 900 rozdział 90095 oraz:

- Konkurs wiedzy o ochronie przyrody będzie współfinansowany przez Lasy Państwowe - Nadleśnictwo Limanowa, oraz sponsorowany przez Kingspan, Tymbark SA., oraz Projekt Świadomi Zagrożenia
- Wydanie atlasu roślin w 70% kosztów kwalifikowanych zostanie pokryty ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego PROW
- Wydanie ulotki oraz oznakowanie powiatowej ścieżki przyrodniczej w 40% zostanie pokryte z WFOŚiGW i Krakowie

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE ZAKRESU RZECZOWEGO	Faktura		Wartość (zł.)		
		Nr	Data	całkowite nakłady brutto	środki własne	środki zewnętrzne
1	2	3	4	5	6	7
1	Oznakowanie części ścieżki przyrodniczo-edukacyjnej „Limanowa-Sałasz-Jaworz” 4300			13 991,25	8 394,75	5 596,50
2	Druk ulotki "Segreguj odpady" 2xA4 nakład 4000 szt. 4300			1 950,00	1 170,00	780,00
3	Zakup nagród rzeczowych w „III Powiatowym Konkursie Wiedzy o Ochronie Przyrody na Terenie Powiatu Limanowskiego” 4210			2 000,00	2 000,00	0,00
4	Wydanie „Atlasu roślin chronionych, rzadkich i zagrożonych powiatu limanowskiego” przy wykorzystaniu środków Europejskiego Funduszu Rolnego 4309 <i>wcześniej zaakceptowane decyzją Zarządu Powiatu Limanowskiego w dniu 12.01.2011</i>			39 667,50	17 092,50	22 575,00
5	Certyfikat „Zielone biuro”			4 538,70	4 538,70	0,00
6	Zakup 4 pojemników do selektywnej zbiórki odpadów			654,36	654,36	0,00
	Razem WFOŚiGW w Krakowie:			15 941,25	9 564,75	6 376,50
	Razem PROW:			39 667,50	17 092,50	22 575,00
	Razem pozostałe:			7 193,06	7 193,06	0,00
	Razem			62 801,81	33 850,31	28 951,50